ISSN 1891-8859

Årgang 18 nr. 3
September 2013

BUDSTIKKA

Arvid Løhre
er en av Norges mest produktive posthistorikere. Dette nummeret av Budstikka inneholder forskning på et for de fleste samlere *lite* kjent kapitel innen moderne posthistorie.

Sidene 6 - 11

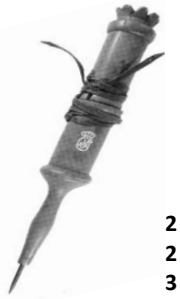

I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren 2
Museumsgjenstander 2
Lederens hjørne 3
Flu Hartberg: Fagprat 3
Egil H. Thomassen: Nåde for rett 4
Arvid Løhre: "Frankeres ikke" 6
Trond Schumacher: Tre preadhesive klippfiskbrev fra Aalesund til Bilbao 12
Jay Smith: Playing with stamps? 14
Klaas Biermann: En håndannullering.. 15
Arvid Løhre: Ex libris og posthistorie 16
Erling H. Solem: Onkelen fra Bogata 17
"Eia var vi der" 18
Referat fra åpent møte 2. juni 2013 18
Oddbjørn Salte: Postbøndenes situasjon i 1749 19
Phila Historica 20
Erling H. Solem: "Magtpaaliggende" 21
Trond Schumacher: En "Opfordring" .. 22
FakeBase 23
Annonser fra viktige venner av NPS 24

Hullstempel fra Galten kan gjenfinnes i artikkelen på sidene 22-23 – men den dreier seg først og fremst om naturkrefter som herjet vinteren 1882.

Ikke frimerker eller posthistorie, men klassisk samleområde av papir med trykk.
Les mer side 16 - 17.

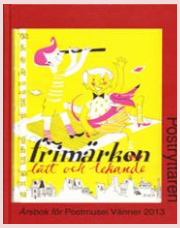

God grunn til å heie på naboen; se sidene 2 og 18.

Phila Historica

Posthistorie uten grenser ?

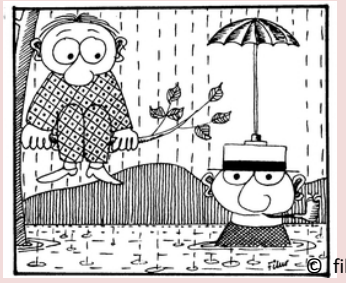

© filur

Ikke alt vær er like godt for frimerker og/eller posthistorikere. Hvorfor utfordre skjebnen: Hold papirbitene og papirene (og deg selv) innendørs, hele året.

Åpent møte under FREFIL.
Lørdag 5. oktober 2013 kl. 11.30
Bjørn Myhre: Fredrikstadstemplene

NORSK POSTHISTORISK 19 19/2 77 SELSKAP

Høstens ordinære møter:
Lørdag 21. september 2013
Egil Hellum Thomassen:
"Flygeblad over Norge"
Det er anledning til å ta med flygeblad for en identifiseringsrunde etter foredraget.

Lørdag 30. november 2013
Jan B. Andreassen:
"Poststeder i Numedal"

Møtene holdes i nye lokaler i "Elias Kremmer"
2. etasje, over Kafé Asylet
Grønland 28, 0188 Oslo kl. 13.00
Mat og drikke: tradisjonelt opplegg

Budstikka

utkommer i 2013 med fire nummer og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt for originalstoff hvis kilde oppgis (men ikke stoff merket med ©).

Ansvarlig redaktør:
Per Erik Knudsen
Ullern allé 123, 0381 OSLO
Tlf.: 2250 1349
E-post: budstikka@posthistorisk.no
per.erik.knudsen@getmail.no

Norsk Posthistorisk Selskap
Adr.: Postboks 4369, Nydalen
0402 OSLO, Bankgiro: 0540 0840395
Hjemmeside: www.posthistorisk.no

Leder: Trond Schumacher
Holmendammen Terrasse 22, 0773 OSLO
E-post: trond.schumacher@bio.uio.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen
Maries vei 12, 3610 KONGSBERG
E-post: oivindrk@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,
Lurudveien 28 K,
2020 SKEDSMOKORSET
E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe
Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO
E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen
Revefaret 69, 3033 DRAMMEN
E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

Varamedlemmer:
Arne Thune-Larsen
Melumveien 7, 0751 OSLO
E-post: arne1@getmail.no

Knut Arveng
Jonas Reins gt.2., 0360 Oslo
E-post: knut.arveng@getmail.no

Noen linjer fra redaktøren:

Livslang garanti

Heldigvis er de aller fleste frimerkehandlere vi har kontakt med, bunn hederlige. Det er bra for oss både når vi skal selge og når vi skal kjøpe. En av de «garantert» hederlige, som jeg både har solgt til og kjøpt fra, har redaktøren stilt noen spørsmål – *uten å få svar*. Det var *ikke* den typen spørsmål hvor det logiske svaret er: «Det var et godt spørsmål, det kan jeg ikke svare på». Eller var det kanskje nettopp slikt spørsmål?

Min venn handleren hadde i sin reklame for en del objekter skrevet at det var «**livslang garanti**».

I min barndom solgtes amerikanske fyllepenner av høy kvalitet, hvor nettopp det uttrykket ble brukt. Slike besnærende utsagn, hva er de egentlig verd? Jeg spurte derfor om uttrykket sto for *kundens levetid* eller *selgerens levetid*, *hans firmas levetid* eller for *objektets levetid*.

Vi vet alle at *attester* ikke er noen garanti. Det vi får vite, er hva den sakkyndige eksperten med den kunnskap han har på et tidspunkt, tror å vite. I et senere nummer av Budstikka får vi en artikkel om forskjellen på attest som uttrykk for aktuell «teknisk» viten om et objekt og en posthistorisk analyse man kan utlede fra bl.a. de opplysninger objektet selv gir.

Mitt «yndlingseksempel» når det gjelder attester er en fra nittenåtti-tallet, utstedt av kanskje den fremste eksperten på et bestemt område. Jeg kjøpte objektet, et postkort, på auksjon etter en stor amerikansk samler som hadde kjøpt det i Europa hos en hederlig handler. I denne attesten stod det **at kortet var ekte, frimerket var ekte og stemplet var ekte. Heller ingen tvil om at alt dette var samhørende. Kort sagt en plettfri attest!**

Det det *ikke* sto var at opprinnelig håndskrevet tekst var fjernet og erstattet med en ny tekst. Denne nye teksten var sammen med stemplet det som gjorde kortet spennende for *meg* som samler. Det var garantert ikke et plettfritt objekt. Var attesten det?

Jeg brukte tekstsiden i et eksponat. Billedsiden var ikke aktuell der. Med i min tekst hadde jeg også opplysningen om attestens svakhet, det den *ikke* omtalte. Etter dette ville attestskriveren ikke kjennes ved meg – selv om jeg *ikke* hadde hengt ham ut ved å bruke navn. Heller ikke nå i Budstikka. Han brøt vårt decennier-lange vennskap. Eller var det jeg som gjorde det? Heller ikke vennskap har livslang garanti.

Objektet gjorde meg ikke fattig «annet» enn på en venn. En dårlig trøst at eksponatet kanskje ble bedre. Nettopp fordi jeg der hadde tekst nok – i motsetning til hva jeg ellers hører, at jeg skriver for lite tekst. I eksponater, ikke i Budstikka...

Denne attesten var en åttitallsattest med svarthvit fotokopi som illustrasjon. Dagens attester er selvsagt bedre. Attestskriverne også. De vet mer, de har bedre utstyr og gjør som de fleste av oss, så godt de og vi kan.

Per Erik

Museumsgjenstander.
Mange av NPS medlemmer har nådd en alder hvor oppvoksende slekt kanskje betrakter oss som museumsgjenstander. Sånt lar ikke redaktøren gå innpå seg. Andre betrakter brev og filatelister som det samme. Det ser jeg også stort på. For det er jo en slags sannhet, det finnes masse brev og frimerker på museum. I Norge har vi i Norges Banks hvelv masse frimerker, hvor de er historie og kanskje blir historie. På Maihaugen på Lillehammer lever andre deler av posthistorien et godt liv og utvalgte deler av hvelvets innhold lånes dit for å stilles ut. Noen ønsker at livet for posthistorie på Maihaugen hadde vært enda bedre. Fremtiden er ukjent for oss, som posthistorikere befatter vi oss med fortiden. Som museene.
Postmusei Vänner i Sverige har levd siden 1926. Etter privatiseringen av Posten er de *fortsatt* en sterk støttespiller for **Postmuseum** i Stockholm. Sverige har et utall venneforeninger for museer og, noe som tilhører min gamle sfære, en lang rekke litterære selskaper knyttet til enkeltforfattere. Det er en for oss ukjent kultur med denne type selskaper og foreninger. Postmusei Vänner er en reell venneforening og faktisk en stor interesseorganisasjon. Ved siste årsskiftet var det ***1650 medlemmer***. Riktignok nedgang fra året før, men også 55 *nye* medlemmer. **Postmusei Vänner** har igjen tatt hånd om utgivelsen av årboken **Postryttaren.** Mange av oss kjenner årboken. De fleste av oss kjenner sikkert også det svenske postmuseet. I noen tiår var jeg jevnlig i Stockholm 'i embets medfør' og besøkte også museer. Postmuseum kom kanskje sent inn i mitt liv, bare fordi filateli ikke var del av fritiden da. Den 63. årgangen av **Postryttaren** er utkommet. For første gang har jeg lest årboken fra perm til perm. Velsignet god bok å lese. Den finnes selvsagt i OFK's bibliotek. Jeg innser at den også bør finnes i mitt. Ikke fordi jeg er *spesielt* interessert i svenske frimerker eller svensk posthistorie. Men fordi årboken som alltid er allsidig; med stoff som for meg er det viktigste med posthistorie generelt, kultur og *kulturhistorie.* Sverige var en gang en stormakt, det ligger i bunn for mye av det Sverige er i dag. De glemmer det ikke, vi glemmer det. Sverige er også derfor et land med mye kultur, har kultur.
Tilbake til **Postmusei Vänner**: Medlemmer har *gratis adgang til Postmuseum*. I tillegg til møter, utflukter etc. får medlemmene *Nytt från Postmuseum* 4 ganger i året. Men viktigst, de får **Postryttaren (i** år 172 sider, innbundet bok). Medlemskap koster p.t. bare **SEK 225**.

Se også side 18

ISSN 1891-8859

Lederens hjørne

Lederen denne gang er viet utstillingsvirksomheten til Selskapets medlemmer. Når vi logger oss inn på Norsk Filatelistforbunds hjemmeside, som slett ikke er noe lukket område for de få innvidde, og deretter klikker på 'utstillingsvirksomhet', står det følgende å lese om frimerkeutstillinger:

"Hvorfor utstilling? Mye av gleden ved frimerkesamling er å presentere samlingen på en måte som vekker interesse hos andre. Ved å montere og tekste for utstilling vil man lære mye nytt, og få mer glede av egen samling. Og ikke minst – andre samlere får også glede og nytte av den. Frimerkeutstillinger er kanskje den viktigste møteplassen for alle frimerkeinteresserte. Det gir mulighet til å møte likesinnede og knytte nye kontakter. Ofte er det frimerkehandlere tilstede, og de har ofte egne utstillingstilbud (??).

Klubber har gjerne også stands, og det arrangeres propagandaaktiviteter for barn og voksne. Frimerkeutstilling er morsomt, interessant og lærerikt! Enhver samling blir bedre av å bli forberedt for utstilling! Samlere som stiller ut, sprer sin samlerglede til andre! "

Klar tale! I mai i år var også jeg med på å spre samlerglede. I Melbourne i Australia. Der presenterte jeg samlingen min om Finnmarks posthistorie. Målet var å gjøre det på en måte som vekket interesse hos dem som besøkte frimerkeutstillingen 'Australia 2013'. Min konklusjon er at jeg lyktes bare sånn måtelig med det; - i alle fall bedømt utfra dommernes poenggivning.

Det ble verken mer eller mindre poeng nå sammenlignet med tidligere, til tross for betydelige nyervervelser (les: investeringer) og forbedringer (om enn subjektivt) i presentasjonen.

Hvilken lærdom trekker jeg av dette? At det neppe er mulig å vekke tilstrekkelig interesse på internasjonale utstillinger for brev og frimerker tilknyttet et hjemsted eller en landsdel som representerer kun deler av en nasjon, selv om materialet skulle være aldri så innbydende og sjeldent i en nasjonal og nordisk kontekst.

Hjemstedssamlinger, som i særlig grad inspirerer og engasjerer mange av selskapets medlemmer, og som i sin tid ble argumentert fram og utviklet som en sentral og viktig del av posthistorisk klasse, også på internasjonale FIP og FEPA-utstillinger, hører dessverre p.t. i liten grad hjemme på internasjonale utstillinger. I alle fall ikke hvis målet er å høste poeng på øverste hylle. Sånn er det bare. Trist, men sant.

I slutten av september drar jeg på oval weekend til Vadsø. Reisemålet er den regionale utstillingen "Varanger 2013". Jeg skal vise fram samlingen min til et publikum nordpå, hvorav flere utstillere også er hjemstedssamlere av Finnmarks og Nordnorsk posthistorie. Selvfølgelig lar jeg ikke muligheten gå fra meg til også å holde et foredrag om **høydepunkter i Finnmarks eldre posthistorie** under utstillingen. Det skjer til vanlig "Selskapstid" på lørdagen (13.00!). Jeg håper og tror at samlingen min vil vekke interesse hos andre hjemstedssamlere og posthistorikere i nord. Jeg har allerede begynt å glede meg!.

For noen uker siden fikk jeg en hyggelig mail fra ett av våre medlemmer, som i løpet av de siste fem-seks årene hadde opparbeidet i alt 3 samlinger med posthistoriske temaer tilknyttet Nord-Norge. Disse hadde han allerede vist fram på flere regionale og nasjonale utstillinger. Nå sto 2 nye samlinger for tur, klar til å vises fram på høstens regionale utstillinger her hjemme.

Dette kaller jeg ekte samler- og utstillingsglede! Måtte det bare smitte over på alle i selskapet! Høstens oppfordring må bli: gled andre ved å utvikle og vise fram posthistorien rundt frimerkesamlingen din!

Trond

Flu Hartberg: Fagprat

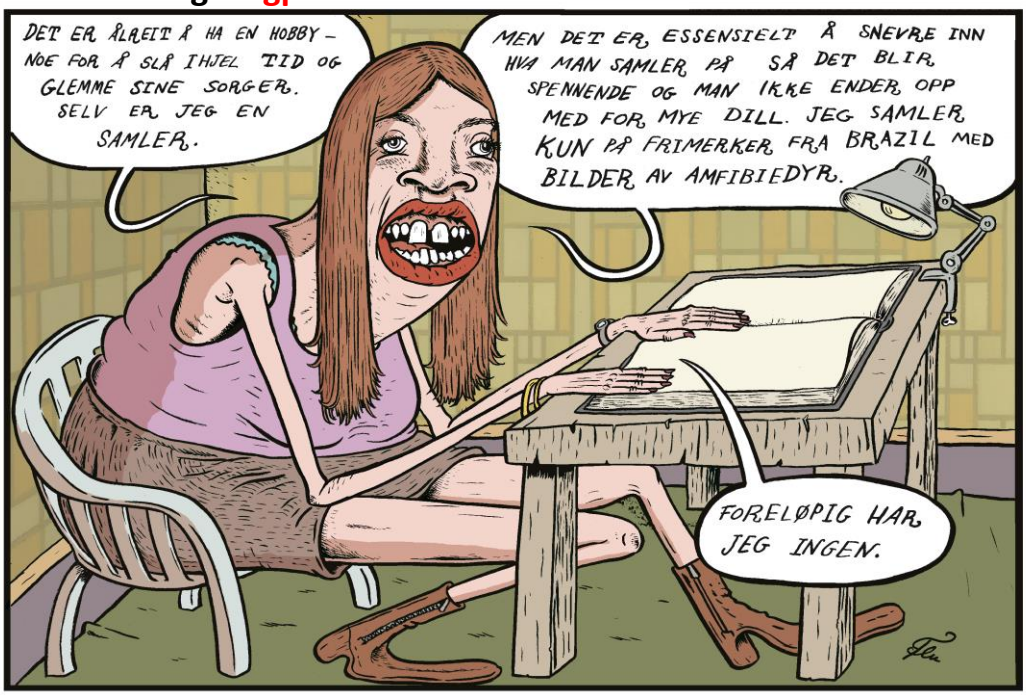

Fagprat går i *Dagbladet* og er en tegneserie for feinschmeckere. Snodige typer møtes og snakker ut om alt mellom himmel og jord. I bokform er noen av stripene utgitt av *Cappelen Damm* og tilgjengelig i vanlig handel. Ny bok nå i høst. Til Budstikka ordla *Flu Hartberg* seg slik sammen med trykktillatelse: **"Det er en stor plass i hjertet mitt for samlere."**

© Flu Hartberg

Nåde for rett av Egil H Thomassen

En tidlig vårkveld i 1836 på Ringerike la *Ole Torstensen* i vei fra *Nordigarden Borgen* på Hole. Han hadde langt å gå.

Det hadde gått nedoverbakke i livet for Ole Torstensen. Han var far til 11 barn, hvorav et var utlagt som "uægte". På gården var det nå ei sykelig kone og syv hjemmeværende unger. Han hadde ikke såkorn og ikke hest for pløying. Nøden banket på døren, og for Ole var alternativene tigging, selvmord eller postran.

Bergensposten, som fra 1647 var blitt sendt over Hakadal, ble fra 1. juni 1818 dirigert over Lommedalen og Krokskogen langs den gamle Ringeriksveien fram til *Krogkleven* og *Sundvolden*. For å minnes en gjenganger i Ønskekonserten:

"Det lysnet i skogen da ilte jeg frem, snart sto jeg hvor bakkestupet skrånet. Jeg så den vide bygd og jeg så mitt kjære hjem, jeg så hvor de fjerne åser blånet".

Krogkleven.
Litografi av Johan Fredrik Eckersberg (1822-1870)

Første postgård etter Sundvolden var *Gagnum*, i daværende Hole prestegjeld. I 1836 var stedet poståpneri for Ringerike med Peder Johan Støren som beskikket poståpner. Derfra ble posten ført over *Haugsbygd* til postgården *Nedre Vang*, like ved Jevnaker kirke.

Om kvelden den 20. april 1836 overtok den 16 år gamle postføreren *Iver Hansen Vang* for å føre posten hjemover.

Etter en halv mils kjøring innhentet han en person i "*ringerigsk drakt*" som gikk med en gjerdestaur. Mannen sa han var fra *Stixrud-eie*, ba om og fikk tillatelse til å sitte på kjerra. Etter en ytterligere kvart mil, nær gården *Stixrud* (Stigsrud) i Haugsbygd, fikk postføreren et kraftig slag over nakken. Han falt bevisstløs av kjerra. En stund senere kom han til seg selv igjen og ba om hjelp på Stixrud.

Det ble, opplyst av fakler, igangsatt en forgjeves leting etter postrøveren og posten, og Iver ble til slutt fulgt hjem til Vang. Der var hest og kjerre allerede ankommet, men postveska var borte. Postbonden Halvor Jensen på Vang dro tilbake til gjerningsstedet for å lete etter veska sammen med lensmannen og tilkalt mannskap. Postveska ble funnet oppskåret i et nærliggende bjørkeholt, og sammen med den lå åpnete brev og 145 spd. i nye sedler. Nummer på nye sedler ble generelt notert ved forsendelse, noe postrøveren må ha vært kjent med.

Fem speciedaler seddel fra 1827 med nummer.
Kilde: Oslo Mynthandel

Christiania postkontor og Ringerike poståpneri opplyste at postveska hadde inneholdt 952 spd. 80 sk., hvorav 150 spd. hadde vært i nye sedler. Det totale utbyttet av ranet var dermed på over 800 spd., en betydelig sum i de dager.

Undersøkelser på Ringerike og Hadeland var resultatløse, men den 19. mai mottok sorenskriveren på Ringerike et anonymt brev som navnga Ole Torstensen Borgen:

"Han have i den sidste Tid kjøbt en dyr Hest og mange Klædesvarer, og var nu ifærd med fra Drammen at hente et halvt Snes Føringer af Kornvarer, ligefrem han paa Krogkleven skulde være seet i Besiddelse af 9-10 Ti Spd. Sedler."

Ved lensmannsforhør i Hole påsto Ole at han hadde lånt penger av en svoger i Lier. En påstand som snart ble avkreftet, og den 27. mai ble Ole pågrepet nær Christiania, hvor han søkte etter en mulighet for å rømme landet. Ved ransaking etter arrestasjonen ble det funnet innsydd i foret på frakken hans en lommebok med 503 spd. 24 sk. Tre 100 spd.-sedler hadde nummer som var registrert for den røvete posten. Det var bare å tilstå.

Ved tilståelsen fortalte Ole at han allerede ved vinterstid hadde planlagt å røve posten. Flere ganger hadde han vært på veien uten å treffe på postskyssen, før han natten mellom 20. og 21. april hadde lykkes i sitt forsøk. Han hadde vært alene om ranet og verken hans kone eller noen annen hadde før eller etter ranet hatt kjennskap til det. Etter ranet hadde han tatt seg tilbake til Borgen innen noen av gårdens folk hadde stått opp, lukket seg inne og talt opp de stjålne pengene. Han anslo det til 800 spd., og pengene ble gjemt under et løst gulvbord. Med unntak av det han hadde brukt til innkjøp, ble pengene liggende der inntil han dro til Christiania. Før han dro hadde han lagt 10 spd. i sin kone *Dorothea Larsdatters* dragkiste "*i den tanke at hun engang vilde finne dem.*"

Ole ble transportert til Norderhov arresthus inntil underrett- og stiftsoverrettsdommen i Ringerike og Hallingdal sorenskriveri ble forkynt. Høyesterett stadfestet dommen over Ole Torstensen Borgen 5. desember 1837: *"at have sit Liv forbrudt og hans Legeme at legges paa Steile og Hjul."* Kongeriket Norge med ny grunnlov hadde moderert sine avstraffelser. Nå ble hodet kappet av før kroppen ble radbrekket. Ole erklærte *"at han vedtog de ergangne Domme og ikke ønskede dem appellerede, da den av ham forøvede Udaad er av den Beskaffenhed, at han ikke kan vente Kgl. Benaadning uden i alt Fald med Slaverie paa Livstid, for hvilket han foretrekker Døden."*

Men Ole fikk ikke oppfylt sitt ønske om å unngå slaveriet. Høyesterett gjenåpnet saken. De samme argumenter for dødsstraff ble anført; postran var av de alvorligste forbrytelser og måtte av preventive årsaker straffes hardt. Men det forelå formildende omstendigheter for den 52 år gamle bonden:

- Ole Borgen hadde aldri tidligere vært straffet. Sognepresten i Hole og åtte sambygdinger vitnet om en noe enfoldig, men godlynt mann.
- Han hadde avgitt uforbeholden tilståelse da han ble arrestert.
- Nøden hadde fått en tidligere velholden mann med kone og syv hjemmeværende barn til å vurdere selvmord. I stedet hadde han valgt å utføre et postran. Sett fra kirkens side var det å ta sitt eget liv en alvorligere forbrytelse.
- Ole hadde i seks år gjort tjeneste som soldat, og hans kompanisjef og bygdens lensmann ga ham de beste skussmål.
- Det viktigste punktet til Oles fordel var at han i retten sa, og ble trodd på, at han ikke hadde villet drepe postføreren. Han hadde etter vanlig skikk med seg sin tollekniv, men den var bare blitt brukt til å skjære opp postsekken. Drengen var blitt slått med en staur og Ole fortalte at han hadde bøyd seg ned og sjekket at den bevisstløse pustet. En undersøkelse av postdrengen foretatt av distriktslege Hoffmann dagen etter ranet viste bare mindre skader.

Høyesteretts flertall vedtok 12. desember samme år å endre dødsstraffen for Ole Torstensen Borgen til festningsarbeide på livstid. Dommen ble stadfestet ved konglig resolusjon av 20. februar 1838, og Ole innsatt på Akershus.

Christiania bispestol avholdt i 1840 utpantingsforretning på *Nordigarden Borgen* på grunn av ubetalt landskyld.

Ole var, hvis det kan brukes et slikt uttrykk, i godt selskap på Akershus. Blant hans medfanger var Gjest Baardsen og Ole Høiland. Mens disse to har fått ettermæle som norgeshistoriens største tyver, ble det ikke diktet viser om Ole Torstensen Borgen. I de detaljerte bygdebøkene for Hole er hans ulykke ikke engang nevnt. Årsaken kan ha vært hensynet til nære naboer og fjerne slektninger.

Ole Torstensen Borgen ble benådet i 1851. I de 13 årene han satt på Akershus kan han ha gjort sin sambygding Jørgen Moe's ord til sine:

"*Da griper meg en lengsel til skog og til fjell, jeg hører atter bjeller og lurlokk hver kveld, og sus gjennom skjeggete graner."*

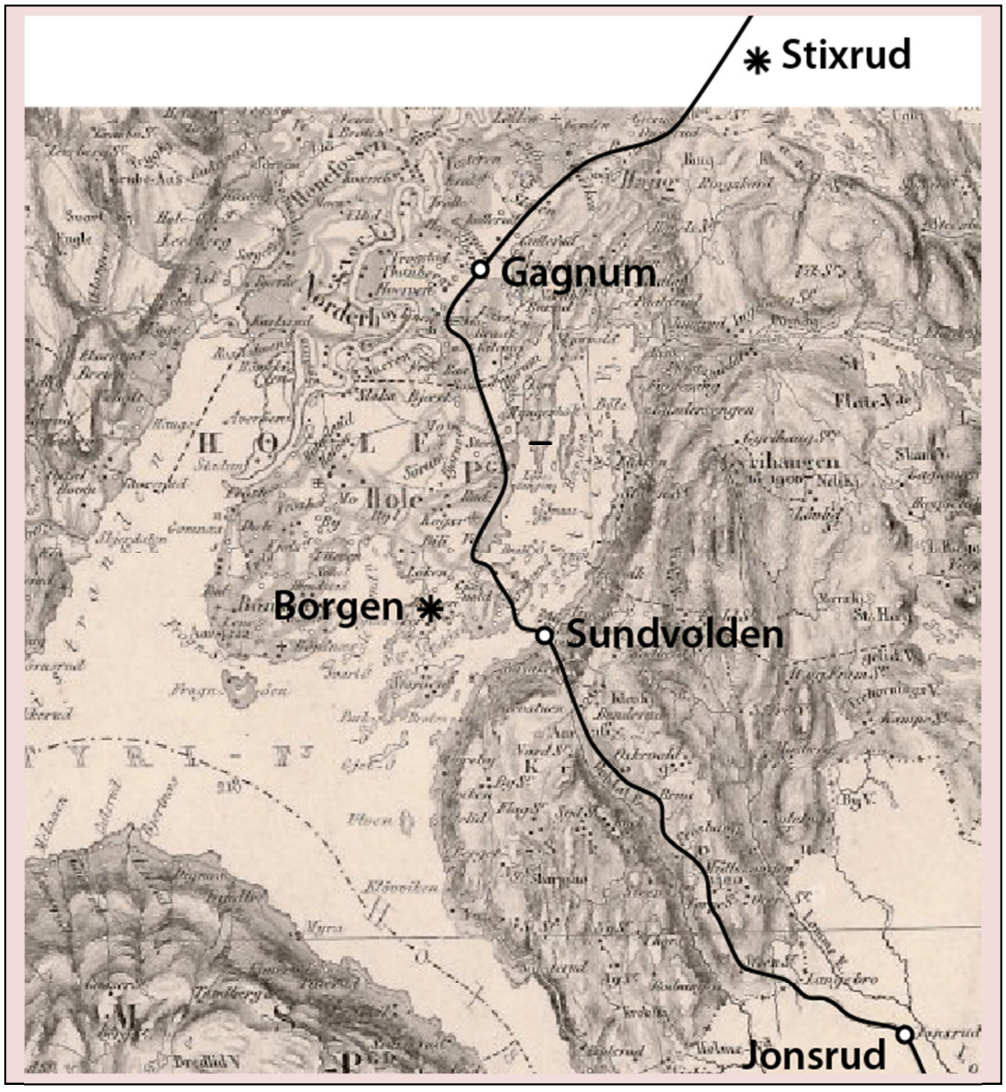

Hovedkilder:
Høyesterett: Voteringsprotokoll Eb-0052 for 1837-38
Høyesterett: Ekstraktprotokoll Ejb-0050 for 1837-38
Postmuseet:
Departementstidende for 1838.
Illustrasjoner:
Nasjonalbiblioteket,
Oslo Mynthandel, Terra Buskerud

Postrute og postgårder er tegnet inn på artillerikaptein S. C. Gjessings kart fra 1854 over Hole. Ole Torstensen gikk nærmere halvannen mil fra Borgen til han fikk skyss nær Stixrud. Så gikk han tilbake i løpet av natten. Kilde: Terra Buskerud

Egil H. Thomassen har lovet å komme tilbake med flere andre av den norske posthistoriens ran. Han startet sin serie i Budstikka nr. 1 fra 2013 med følgende:

Mellom 1757 og 1881, i en periode på ca.120 år, ble det begått 12 ran av norsk post. I snitt blir dette et ran hvert tiende år. To av ranene ble begått av samme person, og tre av ransmennene ble aldri pågrepet. I tillegg kommer flere forsøk på ran, underslag og en rekke tyverier av post i samme tidsrom. ....

«FRANKERES IKKE» - personalorganisasjonenes portofrihet siden 1981 av Arvid Løhre.

Portofrihet forsvant ikke for alltid i 1926. Den forsvant heller ikke for alltid med den tyske okkupasjonsmakta i 1945. Det eksisterer fortsatt portofrie blindesaksendinger, men de skal ikke omtales her. Dette skal handle om et lite kjent kapitel innen den moderne posthistorien: portofriheten til personalorganisasjonene i Posten siden 1981.

Postsak

Personalorganisasjonene i Posten, fagforeningene, har *ikke* kunnet bruke «Postsak»-sendinger. Postsaksendinger var regulert i Postloven. Jeg kan sitere Postreglementet, bind IV, kapitel XIII, Portofrihet. Frankering av statens og kommunens post. A. Innenriks, § 1. (utgaven 1935): «*Postverkets egne tjenestesaker er portofri. Se postlovens § 2, 1ste ledd*». Videre, samme reglement, § 2: «*Postverkets egne tjenestesaker påtegnes "Postsak". Attestasjon kreves ikke, hvis postverkets tjeneste-konvolutter er benyttet eller poststedet har satt sitt stempel på sendingens merkelapp. Andre sendinger som er påtegnet "Postsak" uten attestasjon, behandles som portofri under befordringen, hvis de er adressert til Poststyret eller dets avdelinger, et postkontor, et poståpneri eller en postekspedisjon. Finner adresseposststedet at en sending som er påtegnet "Postsak" er portopliktig, sendes saken til utgangsstedet, i tilfelle gjennom de overordnede kontorer. Avsenderen gjøres opmerksom på at innholdet ikke kunde sendes som postsak. Han må betale straffeporto. For denne settes frimerker på omslaget. Frimerkene kasseres. Er det grunn til å anta at forholdet ikke beror på en undskyldelig misforståelse, innhentes skriftlig erklæring fra avsenderen, og saken sendes Poststyret som efter omstendighetene kan sende den videre til påtalemyndigheten.*»

Disse bestemmelsene, i en mer moderne ordlyd, finnes også igjen på 1970-tallet i Postreglementet, kapitel III, §§ 21 og 23. Bestemmelsene ble stort sett også praktisert, men det er helt sikkert at misbruk forekom. Det var lett for en tjenestemann å gripe til en postsak-konvolutt hvis vedkommende skulle sende et brev til organisasjonen.

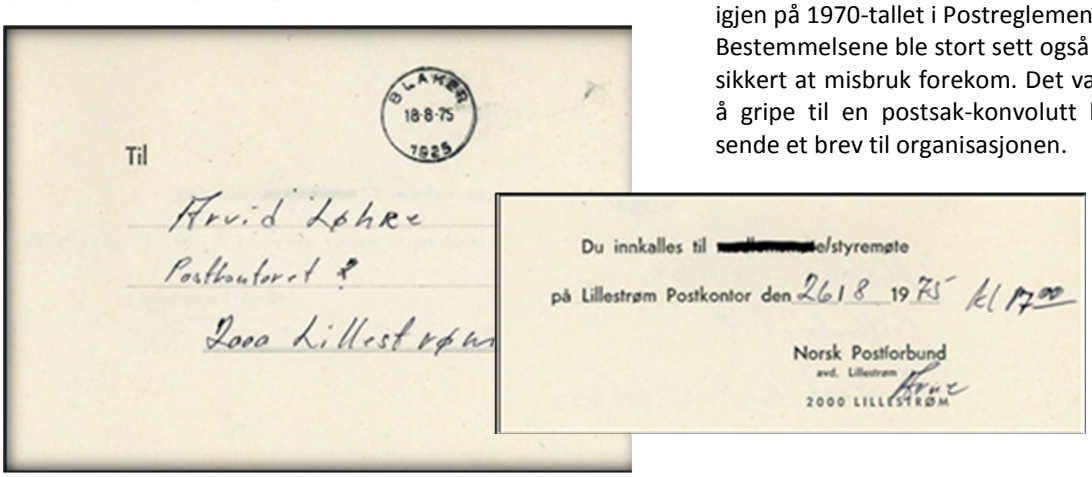

De som eventuelt skulle stoppet misbruk var stort sett også organisert, og kunne nok se gjennom fingrene med et visst misbruk. Til venstre et helt personlig eksempel fra 1975, for lengst preskribert.

Portofrihet gjennom Hovedavtalen - 1981

I «Beretning Regnskap 1981» for Norsk Postforbund, står det i punkt 9.1. om resultatet av drøftingene om tilpasningen av Hovedavtalen for arbeidstakere i Staten til Postverket. Punkt 2.3.5.7. handlet om bruk av arbeidsgiverens – «kontortekniske utstyr og interne distribusjonskanaler i forbindelse med informasjon til medlemmene om saker som gikk under avtalen.» Partene var enige om at Postverket skulle bære utgiftene ved formidling av personalorganisasjonenes sendinger. Det gjaldt da selvfølgelig *alle* personalorganisasjonene i Posten. Bestemmelsene var i utgangspunktet begrenset til informasjon til medlemmene om saker under Hovedavtalens del 2. Dette skulle ordnes på følgende måte:

Organisasjonene skulle la være å frankere posten, men skulle merke sendingene med et stempel med tekst:

«Frankeres ikke, jfr. Hovedavtalens punkt 2.3.5.7.»

Senderens navn og adresse skulle være angitt på sendingene. For å unngå at man skulle få stempler av ulike formater, ble det enighet om at stemplene skulle anskaffes av Postdirektoratet. Dette ble offisielt kunngjort i Sirkulære nr. 28, 10. august 1981:

- «*Med bakgrunn i den nye Hovedavtalen er Postdirektoratet og Den norske Postorganisasjon, Norsk Postforbund, Postgirokontorets funksjonærforening og Departementenes funksjonærforening blitt enige om at innenlands post vedrørende Hovedavtalens del 2 kan sendes portofritt fra personalorganisasjonene til medlemmene.*

I Postreglementet/Reglement for postkontorer C kap. III § 22, vil det bli tatt som nytt punkt 3: "Innenlands kan post vedrørende del 2 i Hovedavtalen for arbeidstakere i staten sendes portofritt fra Postverkets personalorganisasjoner til medlemmene. Sendingene skal i øverste hjørnet på omslaget være påtrykt eller stemplet:
Frankeres ikke, jf. Hovedavtalens punkt 2.3.5.7. Senderens navn og adresse skal være angitt på sendingene."»

Det er to ting å merke seg her. For det første at det tillates både stempler og påtrykk, det andre gjelder uttrykket «***jf.*** *Hovedavtalen*», som det stod i Sirkulæret.

I Postreglementet var ordlyden: «***se*** *Hovedavtalens*», men i de stemplene som ble produsert stod det:
«***Jfr.*** *Hovedavtalens*».

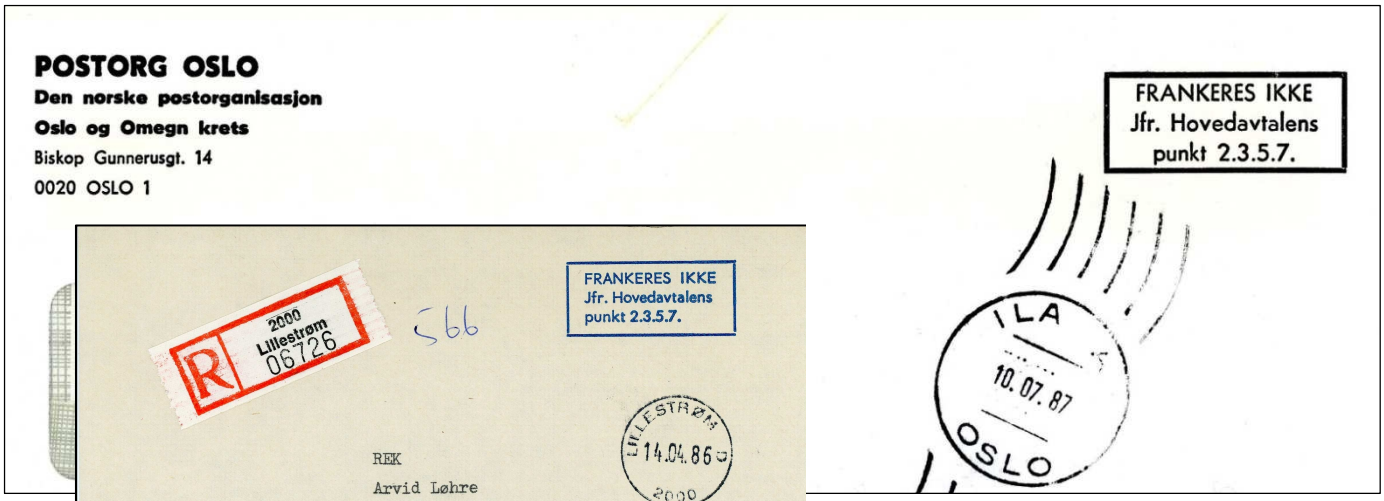

Vanligvis var teksten med ramme, over i svart trykk.

Til venstre i blått. Begge disse i «frimerkehjørnet».

Nedenfor tekst med strek *over og under*

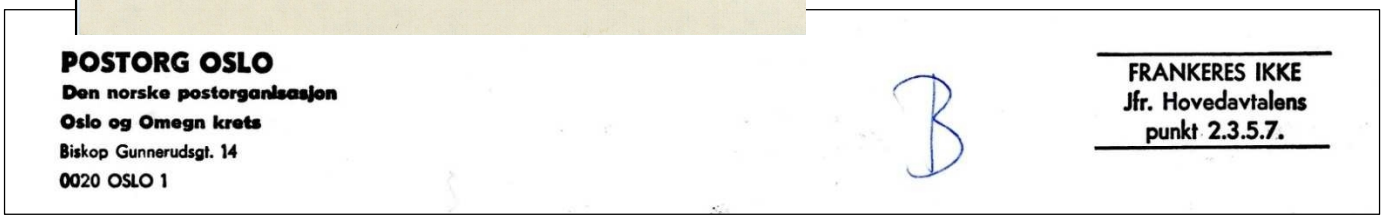

Til venstre trykt i ØV hjørne. Under trykk i svart i ØH hjørne og eksempel på trykk både i ØV og i ØH hiørne.

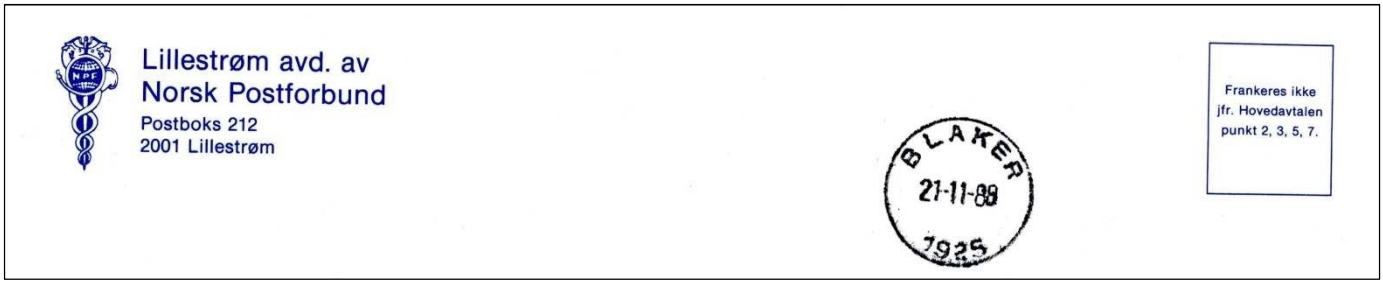

Trykk i blått, som frimerkerute.

Ikke bare LO-forbund

I tillegg til de nevnte arbeidstakerorganisasjonene som er nevnt i Sirkulæret, dukket det i 1982 opp en ny organisasjon som var i opposisjon til de LO-tilknyttede fagforeningene. Postansattes Landsforening (PL) ble stiftet 7. desember 1982. PL er tilknyttet Statstjenestemannsforbundet (STAFO) og STAFO er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS). PL har alltid vært en lillebror sett i forhold til NPF / DnP, senere Postorg, men PL kom også inn under Hovedavtalens bestemmelser om portofrihet på tross av sitt lave medlemstall.

1984 – avtalen videreført

Norsk Postforbund informerte om følgende i sitt Rundskriv nr. 31 /84, 16. mars 1984:

«*HOVEDAVTALEN FOR ARBEIDSTAKERE I STATEN. Det har fra høsten 1982 vært arbeidet aktivt for å komme fram til en revidert Hovedavtale. Det er med beklagelse vi nå må konstatere at forhandlingene om en revidert Hovedavtale ikke førte fram til noe positivt resultat. Virkningstidspunktet for någjeldende er forlenget til 1. september 1985.*»

Jeg har sett at bestemmelsene var uendret i Postreglementet ved retting 64 (til nytrykk 1975), pr 12. mai 1987. Mye tyder på at avtalen fra 1981 ikke ble avløst av en ny avtale før 1987.

1987 – ny avtale med ny inndeling

I 1987 ble det forhandlet fram en ny Hovedavtale for arbeidstakere i Staten, og den skulle gjelde fra 1. juni 1987 til 31. desember 1990. I følge forordet var ikke innholdet «revolusjonerende» nytt, men inndelingen var drastisk endret. Punkt 2.3.5.7. gjenfinnes i Del 3, Kapittel. 2, § 54 punkt 4.:

«*Tillitsvalgte gis adgang til å nytte tjenestestedets kontortekniske utstyr, slik som kopieringsmaskiner og virksomhetens interne distribusjonskanaler for utsending av protokoller og referater fra drøftings- og forhandlingsmøter i virksomheten. Om, og i hvilken utstrekning, det samme skal gjelde utsending av annen informasjon som ansees nødvendig for medlemmene, fastsettes i særavtale for virksomheten.*»

Paragrafene var fortløpende nummerert gjennom hele avtalen, så teksten ble mye enklere: - «*FRANKERES IKKE Jfr. Hovedavtalens § 54*»

Dette røde stemplet stammer fra Fredrikstad.

1993 – ny tilpasningsavtale

Etter lang behandling og en rekke forhandlingsmøter ble Postfolkenes Fellesforbund og Postdirektoratet enig om ny tilpasningsavtale til Hovedavtalen i Staten i 1993. Avtalen ble gjort gjeldende fra 1. april 1993, og hadde samme utløpstid som hovedavtalen, 31. desember 1994. Kilde: Norsk Postforbund (NPF) / Forbundsstyret: Årsmelding 1993. Jeg har ikke sett denne avtalen, men det framgår av andre kilder at det sannsynligvis fortsatt var § 54 som gjaldt portofrihet. Den nye håndboka i Posten er en slik kilde.

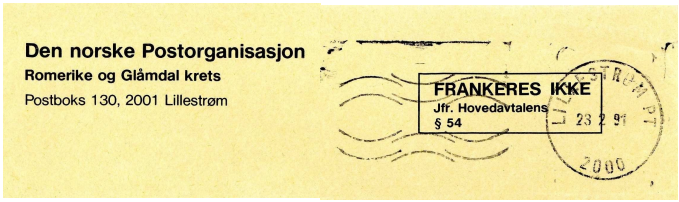

Varianter av henvisninger til § 54

1990-tallet – fra reglement til håndbok i Posten

Det gamle reglementsystemet forsvant på begynnelsen av 1990-tallet, og bestemmelsene ble tilgjengelig i den nye håndboka POST INNLAND/UTLAND, under overskriften «Spesielle avtaler om portobetaling». Slik har jeg sett det stå i retting 11, februar 1994:

«*Personalorganisasjonenes avtale. Innenlands kan post vedrørende del 2 i Hovedavtalen for arbeidstakere i staten sendes portofritt fra personalorganisasjonene i Posten til deres medlemmer. Sendingene skal være merket "Frankeres ikke, se Hovedavtalens § 54".*» Dette er også den siste rettingen av den aktuelle siden Postmuseet ved biblioteket kjenner til, på tross av at det der finnes en håndbok med rettinger til og med nr. 19, januar 1998.

1995 – ny avtale, ny paragraf

Men 31. desember 1994 utløp både tilpasningsavtalen inngått våren 1993, samt selve hovedavtalen. Dermed bør det ha vært forhandlinger i 1995 om dette, men det har vært umulig for meg så langt å finne informasjon om dette. Hovedavtalen er for eksempel nevnt i årsmeldingen 1995 for NPF, men bare for å omtale påståtte brudd på avtalebestemmelser fra ledelsens side. Jeg har også gått gjennom fagforeningsbladet «Posthornet» for 1994 og 1995 uten å finne noe om det. Videre har jeg gått gjennom kopiboka til DNP sentralt for 1995 og halve 1996, uten at jeg fant noe som helst. Men i avtalen fra 1995 må det ha vært flere endringer. Paragrafen som ble brukt til portofrihet ble på et tidspunkt flyttet til § 32. Den eneste indikasjon på at det skjedde *dette* året, er et brev fra Oslo og Akershus krets av Norsk Postforbund, stemplet i Oslo 9. november 1995. Der er teksten påtrykt:

«*Frankeres ikke / Jfr. Hovedavtalen / § 32*».

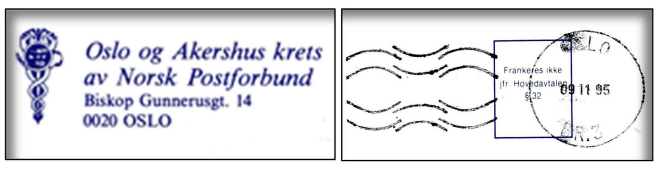

1998 – ny tilpasningsavtale, uendret paragraf.

En ny hovedavtale i Staten ble inngått 19. desember 1996, og skulle gjelde fra 1. januar 1997 til 31. desember 1999. Det var en forutsetning ved avtalen at det skulle inngås tilpasningsavtaler mellom organisasjonene og Posten Norge BA. Postverket var blitt Posten Norge BA fra 1. desember 1996, og Posten Norge AS fra 1. juli 2002. Avtalen ble med andre ord inngått etter at Posten Norge ble et statseid selskap med begrenset ansvar etter en særlov. Høsten 1998 kom det på plass en tilpasningsavtale for Posten Norge BA, og den gjaldt fra 1. desember. I følge Årsmelding 1996 for NPF, var det bare gjort mindre innholdsmessige endringer i avtalen. Det var fortsatt § 32 som ble brukt til referanse for portofrihet, og jeg kan sitere Hovedavtalens § 32 punkt 4:
«*Tillitsvalgte gis adgang til å nytte tjeneste-stedets kontortekniske utstyr og virksomhetens interne distribusjonskanaler for utsending av protokoller og referater fra drøftings- og forhandlingsmøter i virksomheten. Om, og i hvilken utstrekning, det samme skal gjelde utsending av annen informasjon som ansees nødvendig for medlemmene, fastsettes i tilpasningsavtalen.*»
I Tilpasningsavtalen står det følgende:
«*Innenlands kan post vedrørende Hovedavtalen sendes portofritt fra personalorganisasjonen til medlemmene. Sendingene skal øverst i høyre hjørne på omslaget være påtrykt eller stemplet: "frankeres ikke, jf Hovedavtalens § 32". Senderens navn og adresse skal være angitt på sendingene.*»

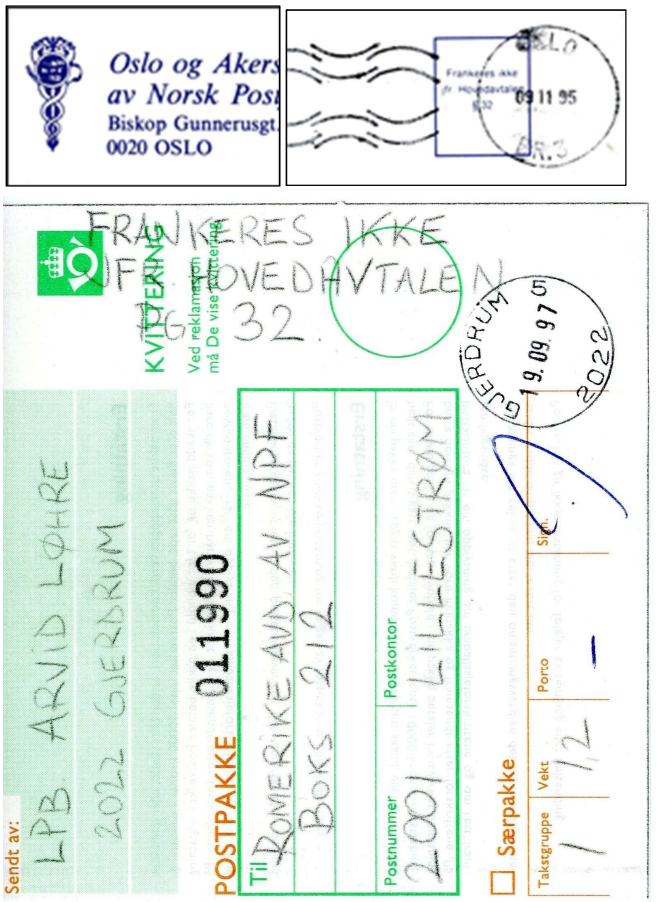

Håndskrevet på følgebrev på pakke – meget uvanlig henvisning.

2000 -
de største fagforeningene slår seg sammen

Norsk Postforbund (NPF) organiserte i hovedsak det som en gang ble kalt «postvesenets underklasser i Norge», det vil si postbudene og alle andre innen omdeling, transport, sortering og renhold. Den andre store fagforeningen innen Postverket var Det norske Postmannslag (DnP). DnP organiserte personalet med skranke- og indretjeneste, samt ledelse. Det norske Postmannslag slo seg sammen med Poståpnernes Landsforbund (PLF) ved landsmøtet i begge forbund i Loen i mai 1976. Det nye navnet ble Den norske Postorganisasjon. Forkortelsen til Postmannslaget (DnP) ble beholdt, men til daglig ble det kalt Postorg. 1. juli 2000 ble NPF og DnP slått sammen til Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund, (Postkom). Fremdeles er et stort flertall av de ansatte innenfor Posten Norge AS organisert innen Postkom.

Over trykk i blått, under i sort på vervebrosjyre. Alle fra 2000-2004.

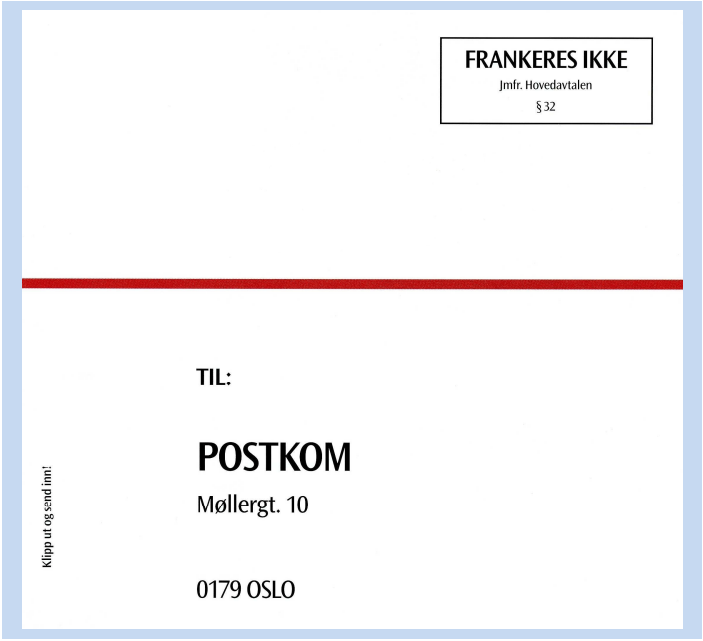

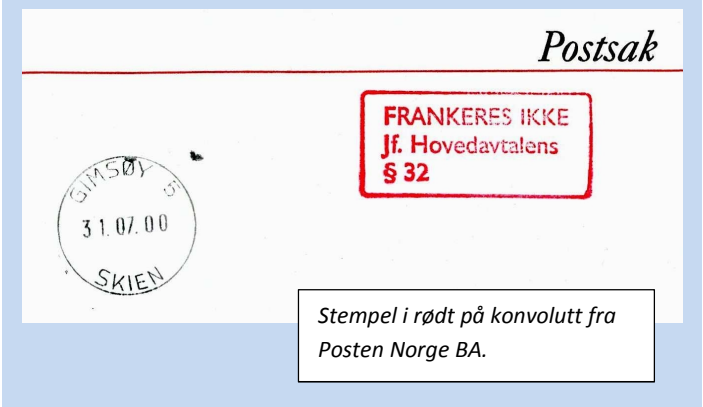

Stempel i rødt på konvolutt fra Posten Norge BA.

Fra statsansatt i Postverket til ansatt i virksomhet med statlig eierskap.

Endringene i Postens selskapsform i 1996 og 2002 fikk også betydning for avtalene mellom personalorganisasjonene i Posten og deres arbeidsgiver. En hovedavtale for Staten, ble etter hvert erstattet av en hovedavtale forhandlet fram av den arbeidsgiverforeningen Posten Norge var tilknyttet. Arbeidsgiverforeningen NAVO (= Norges Arbeidsgiverforening for Virksomheter med Offentlig tilknytning) var første gang forhandlingsmotpart for Postkom ved tariffoppgjøret i mai 2002. I juni 2007 skiftet foreningen navn til Arbeidsgiverforeningen Spekter.

I tariffoppgjøret på våren 2002 ble det harde forhandlinger mellom Postkom og Posten om en tariffavtale. Som en del av oppgjøret ble det bestemt at særavtalene som har betydning skulle fortsette inntil videre eller til en fastsatt utløpsdato. («Posthornet» nr. 5, juni 2002). Slik jeg oppfatter det, gjaldt derfor tilpasningsavtalen til statsavtalen fra 1998 helt fram til en ny tilpasningsavtale til Hovedavtalen i NAVO ble forhandlet fram.

2004 – ny tilpasningsavtale endelig på plass

I «Posthornet» nr. 3, april 2004, ble det informert om at en slik avtale var på plass: «*Tre år etter at Posten gikk inn i Arbeidsgiverforeningen Navo, har Posten og Postkom omsider fått på plass tilpasningsavtalen til hovedavtalen i Navo.*»

I en verden der informasjon på papir er på vikende front, er det vanskelig å finne fram på internett til en avtale som ikke lenger er gyldig. Men Postkom sendte meg «7.de sans» i jula 2004 for året 2005, og der står det påtrykt på konvolutten: «**FRANKERES IKKE / Jfr. Hovedavtalen / § 49**» Dermed kan vi fastslå at fra 2004 og til dags dato er det referanse til denne paragrafen som gjelder.

Avtalen fra 2013

Avtalen som gjelder nå, er tilgjengelige for alle via hjemmesiden til Postkom, postkom.no. Der finner en hovedavtalen mellom arbeidsgiverforeningen Spekter og LO ved LO Stat, 1.1.2013-31.12.2015.

Der står det:

§ 49 Utøvelse av vervet som tillitsvalgt (utdrag):

Der forholdene ligger til rette for det, skal de tillitsvalgte ha adgang til arbeidsstedets kontortekniske utstyr og interne distribusjonskanaler for utsending av bl.a protokoller og referater fra drøftings- og forhandlingsmøter i virksomheten. Tillitsvalgte skal i alle fall ha rett til låsbart skap og adgang til telefon.

postkom
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund
Møllergata 10, NO-0179 OSLO

FRANKERES IKKE
Jfr. Hovedavtalen
§ 49

Avs.: PL – Alveveien 11 4314 Sandnes

Ved varig adresseendring: Retur til avsender med opplysning

A – POST

FRANKERES IKKE – JFR. HOVEDAVTALEN § 49

Til:

PL - expressen

MEDLEMSINFORMASJON Nr. 3 02.06.2012

PL har avviklet Landsmøte 2012

Der ble det valgt nytt styre:

Uten referanse og med feil referanse

I 2012 er det observert konvolutter fra Postkom sentralt med påtrykt tekst: **FRANKERES IKKE / Jfr. Hovedavtalen**, med andre ord uten referanse til noen paragraf. Det kan være behov for å sikre seg foran forhandlingene om avtalen som nå gjelder fra 2013. Hvis det skulle skje at paragrafen ble endret, var det kanskje dumt å bestille et stort opplag av nye konvolutter?

Den avdelingen jeg en periode var tilsluttet, Postkom, Oslo og Akershus krets, klubb Godssenteret, opererte med konvolutter påtrykt feil paragraf. § 54 forsvant som referanse i 1995, Postkom ble etablert 1. juli 2000.

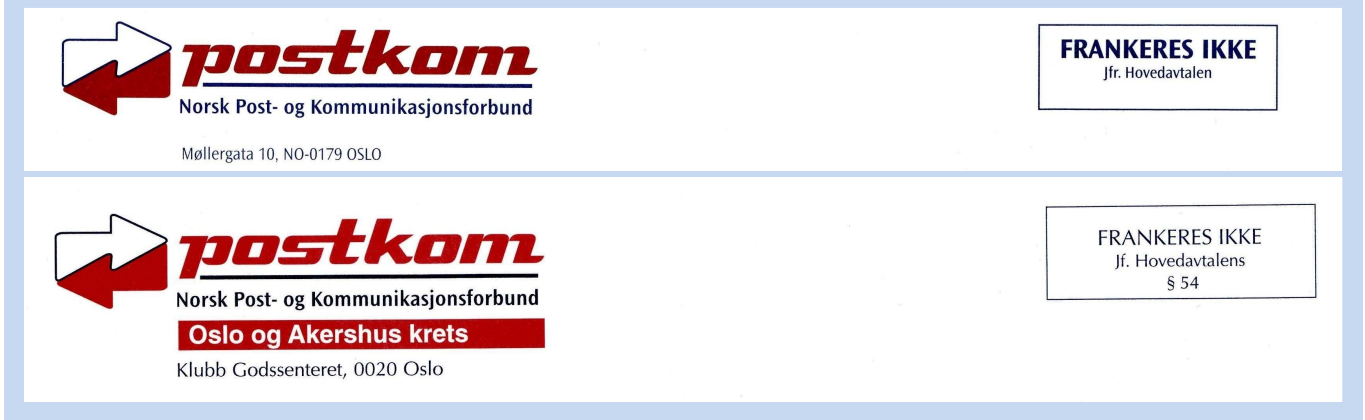
postkom
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund
Møllergata 10, NO-0179 OSLO

FRANKERES IKKE
Jfr. Hovedavtalen

postkom
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund
Oslo og Akershus krets
Klubb Godssenteret, 0020 Oslo

FRANKERES IKKE
Jf. Hovedavtalens
§ 54

Postens Pensjonistforbund - spesialavtale

Nedenfor stemplet variant fra 2013. Avsendernavnet var stemplet i konvoluttens nedre venstre hjørne.

Postens Pensjonistforbund ble stiftet i 1988, og er i følge sine vedtekter en partipolitisk nøytral og uavhengig landsomfattende organisasjon med formål å verne om og fremme post-pensjonistenes sosiale, økonomiske, helsemessige og kulturelle interesser. Det står også at for å fremme sine mål er forbundet kollektivt innmeldt i Pensjonistforbundet. Videre har for-bundet inngått samarbeidsavtaler med Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund, LO-Stat og Posten Norge A/S.

To trykte varianter med henvisning til Posten Norge- Hovedkontoret. Blått fra 2010-12 og sort fra 2007.

På tross av dette samarbeidet, er Postens Pensjonistforbund *ikke i et partsforhold når det gjelder Hoved-avtalen*, og de har derfor ikke en avtale om portofrihet med referanse til Hovedavtalen. Postens Pensjonist-forbund har en tekst på sine portofrie sendinger, som refererer til en avtale med Hovedkontoret i Posten Norge.
Jeg har sett 3 stempler og 2 påtrykk, alle fra forskjellige avdelinger. Stemplene framstår identiske, og må være fra samme leveranse, påtrykkene varierer.
Det har ikke vært mulig meg å finne ut når denne avtalen ble inngått, og om avtalen før har hatt en annen ordlyd. Postens hovedkontor het tidligere Posten- eller Postverkets sentralledelse.

Det aller meste av kilder og illustra-sjoner har jeg funnet i det jeg har samlet av trykksaker, papirer og postsendinger fra mine 40 år som fagorganisert i Posten, hvorav flere perioder som tillitsvalgt.
Jeg kan likevel konkludere med at jeg burde ha vært mer våken og observant, det er fremdeles en del ubesvarte spørsmål.

REFERANSE	FRA DATO
Punkt 2.3.5.7	10. august 1981 (Sirkulære nr. 28)
§ 54	1. juni 1987
§ 32	1995
§ 49	(April?) 2004
Hovedkontoret	2000 eller tidligere

Jeg må takke for hjelp fra:

- **Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek**, Oslo.
- **Postmuseet, biblioteket** Maihaugen.
- **Geir Løland** (for illustrasjon av PL expressen)
- **Bjørn Muggerud**
- **Bjørn Myhre**
- **Arild Øynes**
- **www.postkom.no**

Arvid Løhre

Frynsegoder?

Ansatte i NSB og deres familier hadde helt eller delvis gratis reiser med tog. Ansatte i flyselskap og deres familier hadde så godt som gratis flyreiser i hele verden med alle selskaper, bare de reiste på «lykke og fromme» og brukte ledig kapasitet. Ansatte i norsk bokbransje hadde adgang til sterkt rabatterte bøker i henhold til avtaler fagforeningen hadde med forlagene. Noen slike ordninger finnes ennå, personalrabatter er vanlig.

Men – i Posten hadde ikke ansatte noen rett til å sende brev uten å betale for frimerkene på vanlig måte.

Annet enn Arvid Løhre beskriver om *fagforeningenes* adgang til å sende brev etc. ufrankert når det gjaldt spesielle faglige formål. Redaktøren (som ennå i dag som pensjonist kan kjøpe rimeligere bøker) vil hevde at det er **dårlig med frynsegoder innen Posten.** Så bortkastet misunnelse det var å tro at postansatte slapp å betale porto for sine brev, den gang jeg var ung og naiv.

Ved siden av vises en bok fra 1981, skrevet av en dansk avistegner, litterat og samler - som jeg byttet bøker med i årtier. Hans lekfulle bøker (ny bok hver jul) gjenfinnes i danske antikvariater. Bare et fåtall titler kom i salg. Denne var «Printed in 613 copies. Not for sale (Nobody would buy it!) » *Mon det. Det finnes samlere av bøker som også samler frimerker/ posthistorie, som min Aalborg-venn Henry.* PEK

Tre preadhesive klippfiskbrev fra Aalesund til Spania

av Trond Schumacher

Min epistel om tre klippfiskbrev til Spania i forrige nummer av Budstikka, - ett fra hver av våre klippfisk-byer Kristiansund, Aalesund og Bergen -, slo såpass godt an at det er blitt tvingende nødvendig med en liten oppfølger. Brevene denne gang – også tre i tallet - er alle fra klippfisk-byen Aalesund adressert til Bilbao i Spania i prefrim-tiden.

I den preadhesive perioden måtte brev til Spania være betalt til den belgisk-franske grensen. Det fremgår av 'Bekjentgjørelse om portotakster av 30. April 1841, gjort gjeldende fra 16. Mai 1841; senere også nedfelt i sirkulære over norske portotakster til utlandet av 15. September.1852. Her fremgår at

"Correspondansen til Spanien etc. maa frankeres til den Preussisk-Franske Grændse med den hosstaaende Porto. Modtageren i Spanien har desforuden at erlægge 24 Sk for hvert halvt Lod. For Correspondancen fra Spanien afkræves Afsenderen ingen Porto, men den foranførte Porto udgjør Betalingen for Brevets Befordring fra Afsendelses-stedet til Bestemmelsesstedet i Norge, hvilken Betaling erlægges af Modtageren.

Den samlede portoen til den preussisk-franske grensen for et brev som veide inntil ½ lod (= 7.5 g) ble i portotaksten av 1841 satt til 84 Skilling (se 1846 brevet til høyre), og beløpet som mottageren i Spania måtte betale for fransk transitt- og spansk innenlandsporto var 9 reales (48 Skilling). I portotaksten av 15. september 1852 ble den samlede portoen for et enkelt-vektig brev (inntil 1 lod = 15 g) til den preussisk-franske grensen satt til 30 Skilling, mens den franske og spanske delportoen ble holdt uforandret fram til 29. juli 1857, nå oppjustert til å gjelde for et brev inntil 1 lods vekt (se 1854-brevet på neste side =fig.3).

Fig. 1. Brev fra Ålesund til Bilbao, 1846. *Brevet tilhører Øyvind Midtlid*

Delvis betalt brev fra Aalesund datert 17. mai 1846, avstemplet med privat gummistempel fra Niels Devold, Aalesund på forsiden, adressert til Bilbao i Spania. Brevet er sendt fra Aalesund i bipostruten til Ørskoug og videre i hovedpostruten over land til Molde (Bergen-Trondhjem) og fra Molde med "Romsdalsposten" via Veblungsnes til Tofte (Dovre), hvor brevet er tatt inn i hovedpostruten Trondhjem-Christiania og transportert til Christiania.

Porto: Brevet er taksert i laveste vektklasse (inntil ½ lod = 7.5 g): porto til Hamburg = 39 Sk. Bco; fra Hamburg til den franske grense = 44 Sk., pluss 1 Sk. skrive- og veiepenger = **84 Sk** (forutbetalt) [jfr. bekjentgjørelse om portotakster av 30. April 1841, gjort gjeldende fra 16. Mai 1841]; ubetalt porto utgjør 9 Reales [1 Real = 5.30 Sk] = **48 Sk** (spansk og fransk porto som ble betalt av mottager), **i alt 132 Sk.**

Herfra videresendt sjøveien med D/S Christiania til Kjøbenhavn og med dansk post til Hamburg; i Hamburg transitt-stemplet "DANEMARCK PAR. HAMBOURG" (type III – sen bruk!) og "HAMBURG Th & T." den 26. mai ved henholdsvis det danske og Thurn & Taxis'ke post-kontoret; fra Hamburg med Thurn & Taxis-posten til Valenciennes ved den belgisk-franske grensen og stemplet "TOUR-T. VALENCIENNES" den 30. mai i blått; brevforside stemplet 'P.D.' (paid to destination) i sort, som i dette tilfelle var til den belgisk-franske grensen i henhold til gjeldende postkonvensjon; brevforsiden er påført '84' (Sk) med blekk i øvre høyre hjørne, som utgjør portoen avsenderen måtte forutbetale fram til den belgisk-franske grensen; brevet har gått med fransk post til det fransk-spanske grensepostkontoret i Bayonne, hvor brevet er transitt-stemplet 1. juni i sort; brevfront påført '8' (Lsk) og '9'(decimes) med rød fettstift; som utgjør henholdsvis den danske og franske kreditt-portoen; brevet er ankomststemplet "BILBAO-VISCAYA" den 2. juni og stemplet med '9 R^S.' (Reales) spansk portostempel i rødt, som utgjør den spanske innenriks- og franske utenriksportoen som ble avkrevd av mottageren i Bilbao.

Øverst på neste side brev datert Aalesund 3. oktober 1848 (i henhold til innhold) til Bilbao i Spania; sendt fra Aalesund til Hamburg med privat skyss eller medbragt av passasjer som fulgte med privat dampskip til Hamburg; brevet innlevert ved Thurn & Taxis postkontoret i Hamburg og stemplet "HAMBURG Th & T. 10.10.1848", P. D. (paid to destination, dvs. til den belgisk-franske grensen) og "*nach Abgang der Post*" (type N1), i sort, - i bruk fra juni 1847 til mars 1850 på brev som ankom for sent (etter den regulære dampskipsankomsten) til å nå den første transitt ekspedisjonen med Thurn & Taxis- posten videre til den belgisk-franske grense; i Valenciennes stemplet med rødt transitt-stemplet "TOUR-T. VALENCIENNES" 15. oktober; brevets bakside er påført "10"(Lsk) med rød fettstift som utgjør det tyske portobeløpet for forsendelsen til Valenciennes; brevet er sendt i lukket sekk til den spanske grensen; ved ankomst i Bilbao forsynt med spansk '9 R^S.' (Reales) portostempel i rødt, som utgjør det franske og spanske portobeløpet som skulle betales av mottager; brevets bakside med utydelig rødt "BILBAO-VISCAYA" ankomststempel.

Fig. 2 .Brev fra Ålesund til Bilbao, 1848. - Brevet tilhører Oddvar Jan Melsæter: "Posten i Ålesund". Eksponat

Delvis forutbetalt brev fra Ålesund, datert 8. mai 1854, sendt til Bilbao i Spania; påført '*Espania oy Viscaia*" med blekk; avstemplet med blått "AALESUND" datostempel og sendt med D/S Prinds Gustav til Bergen (4. tur sørover i Nordlandslinjen); fra Bergen til Hamburg med D/S Bergen i Hamburglinjen; her transitt-stemplet "K.D.O.P.A. HAMBURG" (type VII) og "HAMBURG Th & T." 16. mai ved henholdsvis det danske og det Thurn & Taxis'ke postkontor i Hamburg; videre med Thurn & Taxis-posten til den belgisk-franske grensen ved Valenciennes, transitt-stemplet "TOUR-T. VALENCIENNES" 18. mai i blått; brevforside med inskripsjonen '32' (Sk.) i øvre høyre hjørne og fransk 'P.D' (paid to destination) i sort, som i dette tilfelle var til den preussisk-franske grense i henhold til gjeldende postkonvensjon). Portopåskriften bekrefter at brevet er forutbetalt med 32 skilling til grensen; brevfront påført '6 ½' (L. Sk.), med rød fettstift i nedre venstre hjørne, som utgjør den preussiske kreditt-portoen; etter ankomst til Spania er brevet stemplet med spansk '9 R^{S}.' (Reales) portostempel i rødt, som representerer det franske og spanske portobeløpet for videreforsendelsen fra Valenciennes som mottager har betalt; brevets bakside med rødt "BILBAO-VISCAYA" ankomststempel den 21. mai.

Fig. 3. Brev fra Ålesund til Bilbao, 1854. –
Brevet tilhører Øyvind Midtlid: Aalesund preadhesive letters 1848 -1854". Eksponat
Dette er ett av fire registrerte prefilatelistiske utenlandsbrev til Spania avstemplet med AALESUND dato-stempel (type 1) i blått

Porto: 6 Sk norsk porto + 6 Sk sjøporto + 7 Sk (3 1/3 L. sk., 2 ½ Sgr.) dansk porto + 13 Sk (6 ½ L. sk., 3 Sgr.) preussisk porto **= 32 Sk** (forutbetalt) [jfr. konvensjonen mellom Sverige/Norge og Preussen av 1. juli 1852]; pluss 9 Reales [1 Real = 5.30 Sk] (hvorav 27 Sk fransk delporto og 21 Sk spansk delporto) som mottager skal betale **= 48 Sk; totalt 80 Sk** [jfr. Circulære no. 19, 1853]

Bibliografi:

Leiv A. Brecke: Portotakster, samt postruter – postbehandling i Norge og Utlandet 1/1 1855 – 1/1 1877. Skillingsperioden. Del II. Norsk Posthistorisk Selskap, Oslo 1994.
Oddvar Jan Melsæter: "Posten i Ålesund". Eksponat – 5 rammer.
Øyvind Midtlid: "Hoved- og Bipostruter i tilknytning til poststedene i Skodje". Eksponat - 6 rammer.
Øyvind Midtlid: "Aalesund preadhesive letters 1848 -1854". Eksponat – 1 ramme.
Werner Münzberg: Postverhältnisse zwischen Preussen und Frankreich 1803 – 1858. Geschichte – Poststempel. – Offenbach a. M. 1975
Fredrik Olsen: Postvæsenet i Danmark under Frederik VI og Christian VIII (1808 -1848). J. Frimodt, Kjøbenhavn 1908.
Trond Schumacher: Tre spansk-norske klippfisk-brev til Spania i "Spansketiden". Budstikka årgang 18, nr. 2. side 12-15, NPS Oslo 2013.

Jay Smith: PLAYING WITH STAMPS ?

When dealers get together and talk shop, eventually the subject will come to collectors' perceptions of dealers' jobs:

It is always a similar story: It seems that many collectors think that we stamp dealers do it for the fun and that we get paid to play. At just about every stamp show we go to, a well-meaning and friendly collector will cheerfully say something along the lines of "You GET to play with stamps all day and then you GET to come to a stamp show and play with stamps some more."

Unfortunately, it breaks the mood to explain the facts of life, such as: how many days behind we will be when we get back to the office; or how many thousands of dollars it cost us to attend the show (and the number of shows at which the costs exceed the revenue). The problem with setting the record straight is that, well, most dealers do enjoy stamps!

However, that sentiment is quickly followed by the gritty reality of having to pay the very real monthly bills, which grow faster than the sales or prices of stamps; make the payroll including one's own salary which is usually needed to pay a home mortgage & car payments just like everybody else; hire and fire employees (for those dealers that have staff); collect overdue accounts; upgrade and fix computers that have become essential to stay in business; obtain or design & develop software and keep it maintained; design advertising and keep up with the fast-changing marketing requirements of this on-line world; meet with bankers, investors, insurance agents, etc.

It never ends, and unfortunately, most of the time it has very little to do with stamps!

Being a stamp dealer is, in most ways, no different than being in any other kind of small business, except that it is VERY different in both good and bad aspects. Dealers' stamp-collecting clients are definitely the cream of the crop when compared to the general public. Stamp collectors are mostly interesting, engaging, creative, thoughtful, intelligent people that make a dealer's workday much more enjoyable. If such things were researched, I think that it would be confirmed that philatelists are among the most honest people on the planet; while one must always be careful these days, I am constantly pleased at how honest our clients are.

On the downside, working with stamps requires enormous amounts of time for comparatively slim rewards. My plumber gets at least $75/hour whether or not he fixes the problem. In the process he also charges me for the materials and fixtures he supplies. Though I am using at least as much skill & experience as the plumber (and there are a lot of highly skilled & experienced plumbers out there) I get ZERO dollars per hour; I just earn the privilege of being able to offer my "materials" to our clients. In what other industry does a seller regularly work many hours on items for a specific buyer, but can only charge the buyer for the products and not the time?

I am not complaining; I am just stating a fact that would be incomprehensible to people in many industries. Stamps also consume capital with a sucking sound that can be heard from miles away. Much like antiques and many other collectibles, stamps have a turnover rate (the amount of time it takes to sell an item) that makes even the most jaded accountant shiver in horror. [Yes, turnover can be faster if a dealer lowers his/her prices, but then the dealer has to pay collectors less when buying collectors' collections. That does not go over well with most collectors.]

Lastly, if a dealer was to inventory the skills he or she uses in conducting their business and then compare the current salaries that those skills command in the "real" world, a dealer has to be completely insane not to go get a "real" job. But, we dealers don't do that. Thus we come full circle to the fact that most of us dealers enjoy doing what we do so much that, once in it, most of us stay in it for the rest of our lives.

In my case, stamp dealing (excuse me, professional philately) is the only work I have ever had if you don't count working for a elderly, crusty truck farmer when I was 7-8 years old [that is when I learned what work was really about; I still silently thank him for that] and if you don't count a couple of days working in the college bookstore during college registration week (after I mouthed-off to the "old man" who was bagging purchases in my line; it turned out that he was the president of the company and he gave me a put-up or shut-up proposition).

Actually, I also ran a company called Wisconsin Wildflowers when I was 10-13, but I did not have the patience for the growing time plants require. That business was surprisingly successful, even by adult standards, given the number of hours I put into it.

Though I had collected since age 6 or 7, from my early teenage years onward, I was infected by the philatelic BUSINESS bug. At first I dealt in U.S. stamps, but after two or three years of that, I accidentally-on-purpose fell into being a Scandinavian specialist dealer. After acquiring more material than I knew what to do with, I placed my first Linn's Stamp News advertisement in the fall of 1973. I was 15 years old. I have never looked back, much to my parent's dismay.

So, do I "play" with stamps all day? I suppose you might call it that, but I am still waiting for the part whereby I become well compensated for that "play". In the meantime**, I feel fortunate to work in a field with so many wonderful and interesting people.**

Kanskje ikke alle medlemmene i NPS kjenner Jay Smith. Han er en respektabel amerikansk frimerkehandler med Norden i videste forstand som sitt spesialområde. Ikke bare Skandinavia.
Denne epistelen er tillatt hentet fra "Behind the scenes"-delen av hans nyhetsbrev fra august 2013. Hans make kom med følgende PS; ironisk og kjærlig: Happy 15th Anniversary to Jay!
Det elektroniske nyhetsbrevet ***"Philatelic E-News"*** *får du gratis ved kontakt med* ***js@JaySmith.com****. Andre adresser finnes greit nederst på hjemmesiden* **http://www.JaySmith.com**

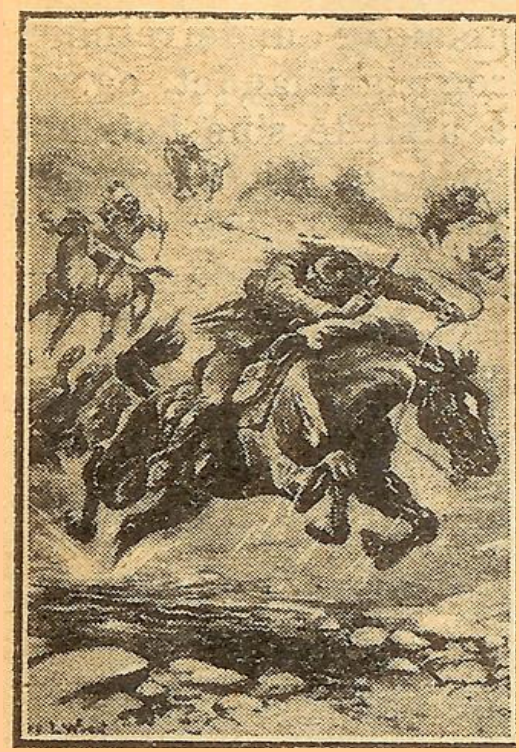

Redaktøren faller for fristelsen til å vise en amerikansk postrytter under angrep – lenge før Jays og vår tid.
Les også side 4-5 om et norsk postran.

Noen betraktninger rundt en håndannullering (eller to).

Av Klaas Biermann

Noen ganger finner vi et håndannullert frimerke som vi aner kan stamme fra et bestemt sted eller fra en bestemt hånd. Men vi bare aner eller tror. Vi kan ikke si med sikkerhet at en spesiell dreis på et håndannullert frimerke har tilhørighet til et sted eller en person før det foreligger håndfaste bevis. Det må som regel en komplett forsendelse til – et brev eller lignende for å med sikkerhet å kunne fastslå at en krussedull i blekk eller en tegning kan gis en sikker bestemmelse.

Men det er ikke alltid slik.

Det er ofte slik at blekkannulleringer på løse frimerker kan ligne på hverandre. Det er ganske sannsynlig at slike har samme opphav, men vanskeligheten er at det ikke kan fastslås med sikkerhet med mindre det også foreligger et håndfast bevis på at de har samme opprinnelse.

Ta **postekspeditør *Thomas Broch*** for eksempel. Han tjenestegjorde ombord på **D/S Nordstjernen** fra 1855 til 1861. Da Nordstjernen ikke hadde eget stempel ombord satte han sannsynligvis tusenvis av blekkannulleringer på postforsendelser med og uten frimerker i denne syvårsperioden. Ingen, av dem vi kjenner, er helt like men alle har et gjenkjennende drag. Og noen, som ikke er satt av Broch ligner så mye at en skulle tro at de var satt av ham.

Til å begynne med (i NK 1- perioden) skrev han som regel skipets navn og dato. Da var det ikke særlig vanskelig å avgjøre at det var Thomas Broch og ikke postekspeditørene ***Caspar Rudolph*** eller ***Christian Peter Kreutz Scharffenberg*** som hadde skrevet skipets navn og dato. (Rudolph tjenestegjorde en kort tid i august 1857 og Scharffenberg en kort tid i 1861). Senere (i Oscar-perioden), benyttet Broch kun blekkstreker ***(fig.1).***

Kanskje gadd han ikke lenger å skrive hele skipets navn fordi han var blitt sikker og rutinert i sin gjerning, eller kanskje post-mengden hadde økt så mye etter de første årene at han simpelthen ikke hadde tid til å pryde hvert objekt med sin signatur. Hvordan det nå var, så satte han fra cirka 1858 blekkstreker over hverandre slik at det kunne minne om en stillisert stjerne, muligens for å binde og minne om skipets navn.

Når nå annulleringene var formet som en (stilisert) stjerne så kunne det kanskje være nærliggende å tro at alle eller iallfall de fleste «stiliserte» stjerner hadde sin opprinnelse hos Broch eller - og Nordstjernen, selv om de ikke alle sammen var dønn like. Og det vet jeg, at noen filatelister har ment at **paret av NK 1 i *fig.2*** stammet derfra. Selv har jeg eid objektet noen år og har oppbevart det i min samling under blekkannulleringer, men falt nesten for fristelsen til å innlemme det i min «Nordstjernen samling» etter at en venn bestemt mente at objektet stammet fra D/S Nordstjernen. **Det gjør det imidlertid ikke.**

Denne spesielle annulleringen som faktisk er godt kjent på NK 1, vet vi nå med sikkerhet har sittet på postforsendelser som er gått med **D/S Prinds Gustav**.

Fig.3 viser tydelig samme karakteristiske blekkannullering som paret av NK1 i fig.2, men denne gangen med datostempel «***Bergen 20-6-1856***». Det var på denne dato Prinds Gustav ankom Bergen fra Trondhjem ifølge skipslister. ***Fig.4*** viser et merke med samme karakteristiske håndannullering og med et Nordland stempel, "Nordland 19-2-1857" type II. Denne stempeltypen ble brukt ombord i Prinds Gustav i hele 1857 og ble slått idet skipet passerte Nordland Postcontoir av postekspeditør ***Christian Fredrik Müller*** som tjenestegjorde om bord i skipet sammenhengende fra 1853 til 1865.

Fig 1*. 4 skilling Oscar på brev som klart bekrefter* ***den typiske blekkannulleringen*** *til postekspeditør Thomas Broch, samt resten av Oscar-serien* ***annullert på samme måte****.*

Fig 2
Blekkannullering på par av NK1 (pos.D1-D2) som ***kunne ligne*** *på blekkannullering vist ovenfor i fig 1.*

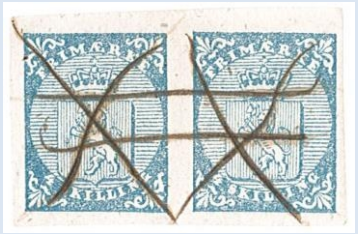

Fig 3
Samme blekkannullering som vist i fig 2, men med «Bergen 20-6-1856»

Fig 4
"Nordland 19-2-1857", (type II).Stemplet ble kun brukt ombord på Prind. Gustav i 1857.

Håndannulleringen kan altså ikke tilskrives postekspeditør Christian Fredrik Müller fordi han selvsagt ikke ville blekkannullert og brukt Nordlandstemplet samtidig. Selv om det kan vises til at denne håndannulleringen ved flere anledninger er gått med skipet, er nok forklaringen at den er satt et sted på land, - på et lite poststed hvor postekspedisjonen om bord på Prinds Gustav (som brukte NORDLAND, type II –stemplet) var den nærmeste overordnete postekspedisjon og postforsendelsen er levert om bord med annulleringen allerede på plass. Det kan være slik, og det er nok det mest sannsynlige, - også fordi ***Gunnar Melbøe*** i sitt mesterverk *Dampskipet "Prinds Gustav" og postgangen til Nord-Norge for 150 år siden* ikke nevner denne håndannulleringen med et ord.

Det endelige svaret på hvor håndannulleringen stammer fra, får vi når en fullstendig postforsendelse dukker opp. Kanskje når denne artikkel er lest!

Tore Gjelsvik; The Nordland Post Office - on land and at sea, Trondheim 2005
Gunnar Melbøe; Dampskipet "Prinds Gustav" og postgangen til Nord-Norge for 150 år siden , Filatelistisk Forlag, Bergen 1988

EX LIBRIS og posthistorie av Arvid Løhre

I en tid når stadig flere av våre bøker, og vår informasjon for øvrig, blir tilgjengelig på nettet, er det noen av våre posthistorisk interesserte venner som velger bort de papirbaserte publikasjonene. De fleste av oss vil også komme til det punktet at huset eller leiligheten er full, det er ganske enkelt ikke plass til flere reoler.

Jeg har valgt å beholde bøkene, også de jeg har funnet i bokhylla.no – Det digitale nasjonalbiblioteket. Den fysiske boka har dermed på en måte blitt en del av min post-historiske samling. Følgende tekstutdrag skal være fra boka «*Norwegian Wood*» av forfatteren *Haruki Murikami*:

«Å kjenne lukten av en bok og berøre papiret – bare det var nok til å gi meg en intens lykkefølelse».

Bibliofili, kjærlighet til bøker, er kanskje en anakronisme i dag. Men uansett er det greit å kunne bevege seg vekk fra skjermen, gå de få skrittene til hylla i et annet rom og slå opp i en bok. Dette, framfor å sitte stille, åpne et ekstra vindu i Explorer og google seg fram til informasjonen. Det sistnevnte er lettvint, enkelt, jeg gjør det stadig selv. Ja, bare det å hente inn sitatet ovenfor, om lukten av bok, det fant jeg på *wikipedia.no*

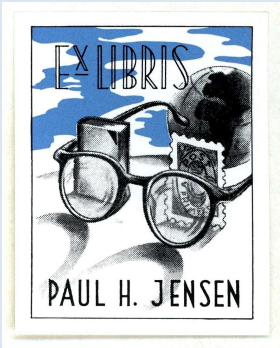

Paul H. Jensen,
fred over hans minne, kom seg aldri på nett. For ham var hans egen omfattende boksamling en viktig kilde til hans omfattende kunnskap om posthistorie. Han hadde sitt eget «ex libris», et bokeiermerke, som var klebet inn i et utvalg av hans bøker

Merket skal ved en innskrift, eller billedlig framstilling, eller begge deler, vise hen til eieren. På norsk brukes også «Min bok», eller liknende. Hvis vi ser på merket til Paul H., så er symbolikken i det lett å tolke. Vi kjenner igjen de kraftige brillene. I tillegg til boka, posthornfrimerket og jordkloden.

En gang var det en egen forening, *Norsk ex libris selskap*, som arbeidet med å holde interessen for disse merkene vedlike. Foreningen eksisterte fra 1945 til 1961, og utga et eget blad. Men siden det har interessen dabbet av, og det er i dag et særområde for spesielt interesserte, mest som samler-objekter. Da jeg var på *Norsk grafisk museum* i Stavanger under NFs lands-møte, kunne jeg ikke unngå å legge merke til at de viste fenomenet ex libris på tre vakkert innrammede tavler med informasjon og eksempler. For den som vil fordype seg i emnet finnes det også en forholdsvis ny bok, fra 1997, som sikkert kan lånes på biblioteket. Og det finnes mange gamle bøker om emnet.

*ISBN 82-994272-0-7 (Lesbar på denne adressen: **http://www.nb.no/nbsok/**)*

Selv husker jeg Aftenpostens hobby-bøker, Hobbyboken bind 1 fra 1954, den røde, den har et avsnitt om ex libris. For øvrig samme bok som handlet om frimerkesamling.

En annen kjent posthistoriker, filatelist og postmann med eget ex libris, var **Einar B. Eriksen**. Her var motivet ganske enkelt Norge nr. 1.
Det er produsert på gummiert papir, Paul H. Jensens ex libris var ikke det.

Nå har også jeg laget meg et eget ex libris. Jeg skal forklare motivet. Frimerkeperforeringen representerer grunnlaget, frimerkesamlingen. **Posthornlogoen av 1871** står for mitt yrkesliv, det representerer posthistorien og står også sentralt i historien om postuniformene. **Fjærpennen** står for min virksomhet som skribent. Men det er ikke en hvilken som helst fjær, det er stjålet fra FDC-stempelet til en svensk helpost, - en rovfuglfjær. Og første stavelse i navnet mitt, Arvid, betyr ørn.

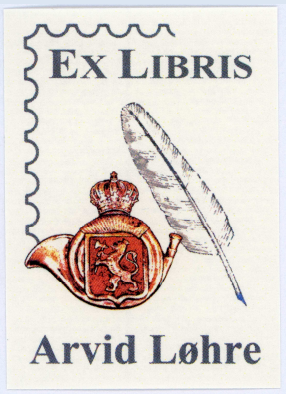

Merket er produsert hjemme. Skrevet ut på A4-ark på laser fargeprinter, 9 merker på arket. Skåret ut på papirskjærer til format B9, 44 x 62 mm. Arkene er Postverkets gamle kvalitets-brevpapir med vannmerke-striper, uten trykk, berget fra resirkulering. Så det ligger vel kanskje en symbolikk i det også?

Nå har jeg blitt flinkere til å spørre forfatterne av de posthistoriske og filatelistiske publikasjonene om en aldri så liten dedikasjon. Dermed representerer boka litt mer enn bare kilde til kunnskap. En personlig samlegjenstand, og da er det naturlig å merke den med mitt eiermerke. De blir ekstra verdifulle og samleverdige for meg.

Nå sier de som har greie på det at boksamlerne i dag foretrekker «mint» utgaver av bøkene i sin samling. De skal være mest mulig urørt, «postfrisk» som vi sier i vår verden, eller kanskje «forlagsfrisk»? Dem om det. Jeg gleder meg over gamle bøker som har vært eid av andre. Og hvis proveniensen uttrykkes i form av en innskrift, et stempel eller merke, er det bare et pluss. Mitt bokeiermerke blir da plassert ved siden av det som er fra de forrige eierne. I en bok jeg har med tittel «Norges konger og dronninger i tusen år», står det to ex libris fra før!

Takk for hjelp fra Bjørn Muggerud og Per Erik Knudsen!

Tre tavler med ex libris, sett på *Norsk grafisk museum* i Stavanger, fotografert av Arvid Løhre.

Et annet samleområde enn posthistorie, men både *Arvid Løhre* og *Budstikka* mottar gjerne innspill om filatelistiske og/eller posthistoriske *ex libris.* Redaktøren mottar i tillegg til lange og/eller lærde artikler, selvsagt også små notiser for å kunne levere allsidige blad. En liten oppfølger til Arvids ord om postfriske frimerker / forlagsfriske bøker: De fleste som samlet **ex libris** klebet dem opp på kartotekkort eller brukte fotohjørner for å gjøre dem utbyttbare og byttbare. Noen boksamlere hadde forskjellige exlibris etter arten bok. Mest kjent er spesielle ex libris for erotica, **ex erotici**. Eksempler på disse er også vist i boken Arvid henviser til. Enkelte samlet kombinasjonen av bok og exlibris. Ikke sitt eget, men en tidligere eiers; slik at bokens proveniens dokumenteres med bokens exlibris. Arvids eksempel med tre exlibris i en bok er nær beslektet med dette.

PEK

Onkelen fra Bogota – nok en gang.

Presentert av **Erling Solem.**

Brevet ovenfor er tilsynelatende et helt alminnelig luftpostbrev, fra Bogota i Colombia til Oslo, riktignok uten **Par Avion**-etikett og helt uten ankomststempel. Påskriften på skrå, TRANSOCEANICA med rød/blå understrek, er «signalet» om at dette skal sendes luftveien. Datostempel **Bogota 19.IX.1946.** Gummistempel midt på brevet: **Par Avion CORREO AEREO TRANSOCEANICO**. Antagelig er dette stempelet påført av posten i Bogota. Dessverre er to frimerker falt av i årenes løp, gjenværende 3 merker utgjør 20 centavos.
Kort sagt, en nesten uinteressant rest av en forsendelse. Eller?

Det interessante er dette *baksidestemplet*, som i kart og tekst forteller at det er en interkontinental førsteflyvning med Bogota som startsted og følgende rute: **Bogota, Georgetown, Natal, Islas de la Ascension, Roberts Field Liberia, Dakar, Casablanca, Madrid, Paris, Londres, Bruselas.**
Synd at det ikke er noe transittstempel som kan fortelle i hvilken by dette og *kanskje* andre brev til Norge ble omlastet; Paris, London eller Bruxelles.

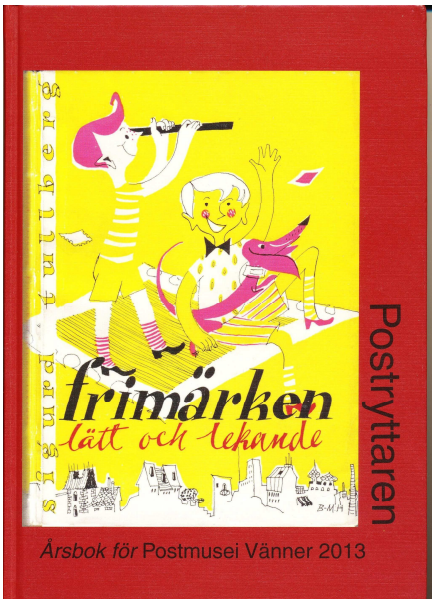

Eia var vi der ..

Årgang 63 av Postryttaren inneholder artikler av varig verdi. Originalartikler som det ville vært en fryd å presentere i sin helhet i Budstikka, om de var skrevet av norske posthistorikere om norske forhold. Gode idéer til artikler både i NFT og til Budstikka. Mange av oss kjenner *Postiljonen*s grunnlegger **Claes Arnrup**. Han beskriver sin måte å samle *Hele verden,* ekte generalsamling, lekfullt i et svensk verdensalbum fra 1890. Claes har en mer ambisiøs samling for perioden 1840-60 og redegjør for prinsippene bak den samlingen. **Jan Billgren** skriver lysende om svenske forfattere på svenske frimerker. Tekster som går til en gammel bokmanns hjerte sammen med redaktøren **Erik Hamberg**s store essay om svensk filatelistisk litteratur. Andre vil kanskje ha mer glede av artikler om svenske postskip (Postverkets fem vinterpostångare 1858-1952) og posthus (Lars-Erik Lallerstedt som Postverkets arkitekt). Spennvidden er stor, fra *jorden-rundt-brev i Jules Verne-stil* fra 1880-90-tallet til en beskrivelse av helark Oscar II-merker i Postmuseum - via en biografisk artikkel om en så godt som glemt og for oss ukjent frimerkehandler fra Halmstad. (Er ikke «Vinterpostångare» et nesten poetisk ord?) **Postrytteren** viser noe av bredden innen begrepet posthistorie. Som årbok er den et ledd i et langsiktig prosjekt, nærmest grenseløst, fordi dagen i går alltid er historie.

www.postmuseivanner.se

Per Erik

ÅPENT MØTE i NPS, SØNDAG 2. JUNI I STAVANGER

Landsmøtet i Norsk Filatelistforbund i Stavanger bød på muligheten til å arrangere et åpent i regi av Selskapet. Lørdagen var opptatt med representantskapsmøte og påfølgende gruppe-aktiviteter, så møtetiden vi fikk tildelt var søndag klokka 11:00. Det passet utmerket. Møtet var kunngjort gjennom NFT nr. 4 og gjennom tilgjengelig informasjon i Stavanger. Møtelokalet lå rett ved siden av utstillingslokalet for frimerke-utstillingen Rogaland 2013, og det var god plass. Alt foregikk selvsagt innenfor veggene av hotell Park Inn, Stavanger.

Gunnar Melbøe åpnet møtet og ønsket velkommen. Jeg telte 30 tilhørere. De ble ikke registrert med navn, men jeg anslår at flertallet var medlemmer hos oss. Forhåpentligvis var det også noen andre interesserte, og medlemmer som ikke til vanlig kan ta turen til Hovedstaden og våre ordinære møter.

Foredragsholder var vårt medlem, skolemann og forfatter **Bjarte Sindre**. Som kjent har han skrevet boka «Posten i Flora», som aldeles utmerket er omtalt av Ivar Sundsbø i Budstikka på side 11 i nr. 1, mars 2013. Bjarte Sindre kan kunsten med å fenge interessen fra første stund, og med sin bakgrunn som tidligere inspektør og rektor ved Flora vidaregåande skule skriver og taler han klart og tydelig nynorsk.

Han fortalte at han ofte fikk spørsmål om hvor gammel han var? Da kunne han svare at han begynte å samle frimerker da de første V-merkene kom! Etter en rask hoderegning fant jeg ut at han måtte være virkelig gammel, men noen begynner åpenbart å samle på frimerker tidligere enn det jeg gjorde. Bak på boka står det at han er født i 1936!

Deretter nevnte han litt om sine øvrige bokutgivelser. Av interesse også for samlere har han skrevet om postkort, «Hilsen fra Florø» (2009), og om «Flypioneren Thor Solberg» (2012). Men han har også skrevet fire bind i den historiske romanserien «Odins smykke».

Fra foredraget merket jeg meg først og fremst historiene om menneskene som jobbet med posten i distriktet, men han kom også inn på den filatelistiske biten. Han hadde et par spark til verdifastsettelsen av Schweizer-stemplene i NK 2013. Bjarte Sindre refererte til at HOLMESUND (SL) ikke var verdt noe (5 – vanlig), men ga klar beskjed om at hvis vi hadde det, måtte vi ikke bytte det bort! Samme med KINNESUND (5 – vanlig), senere ROGNALDSVAAG (4 – vanlig), begge i følge foredragsholderen sjeldne og vanskelig å få tak i.

De tre kvarterene han var tildelt gikk så alt for fort. Han fikk tradisjonell gave overrakt av Gunnar, og velfortjent applaus fra forsamlingen. Han hadde med seg bøker til salgs, forhåpentligvis benyttet noen sjansen. Jeg hadde for lengst skaffet meg boka.

Til slutt fikk Oddbjørn Salte ordet, og orienterte om framdriften i prosjektet med å transkribere Schanches rapporter. De vil gledelig nok snart bli tilgjengelig på den ene eller andre måten.

Arvid

Bjarte Sindre takkes av Gunnar Melbøe.

Dykk i arkivet vil bli gjenganger i Budstikka. Så lenge **Oddbjørn Salte** har spennende stoff, vil **Budstikka** fortsette presentasjon av funn. Disse kommer i tillegg til **«prosjekt Schanche»** og artikler som Oddbjørn skriver for NFT.

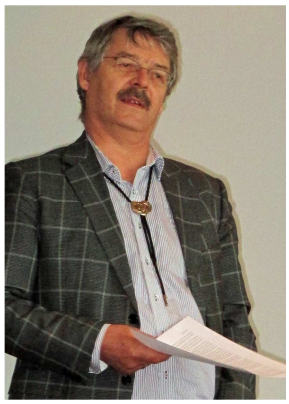

Oddbjørn i aksjon på NPS-møtet.

(Fotos: Arvid Løhre.)

Joachim Hartwig Johann v. Barner (1699-1768), adressat for brevet på neste side, var stiftamtmann i Kristiansand i 5 år (1746-1751). Typisk for tiden: han var innvandrer til Danmark-Norge. Barner var av Mecklenburgsk adel, (faren oberst i Braunschweig-Wolfenbüttel). Offisers- og embetskarrieren fortsatte som amtmann over Kalundborg m.fl. amter på Sjælland. Døde med geheimerådtittel (nyutnevnt). Denne tittelen fikk også «Obriste Cicignon» som nevnes i brevet. (Sønnesønn av festningsbyggeren og byplanleggeren Johan Caspar de C.)

Ulrik Frederik de Cicignon (1698-1772) ble også stiftamtmann, i Bergen (1749-1766). Han var med lite hell aktiv i flere norske kobberverk, bl.a. Odal. En av hans overordnete ga ham denne attesten i tidlig karriere: *"joli homme, har rejst og gode Studia, overflødig Ambition"*

Postbøndenes situasjon i 1749

Det er ikke ukjent at de friheter som postbonden skulle ha som kompensasjon for å frakte posten på sin tildelte strekning, ble utfordret jevnlig. Det fikk utslag på flere måter. De militære myndigheter tok seg til rette og innrullerte de beste unge menn til soldater, og glatt ignorerte rettigheter som disse unge menn måtte ha opparbeidet i tjeneste som postdreng. Resultatet var ofte at postbonden ikke fikk den hjelp han hadde krav på, og ble satt i en vanskelig og til tider håpløs situasjon. Dette førte i sin tur til at postbonden ble mindre aktsom og ikke tok det så nøye at posten ble litt forsinket. Dette brevet som er sendt fra **Generalpostamtet i Kjøbenhavn** i 1749 illustrerer godt den situasjon som hadde utviklet seg i tiden like før Jens Schanche hadde sin reise gjennom de norske postrutene.

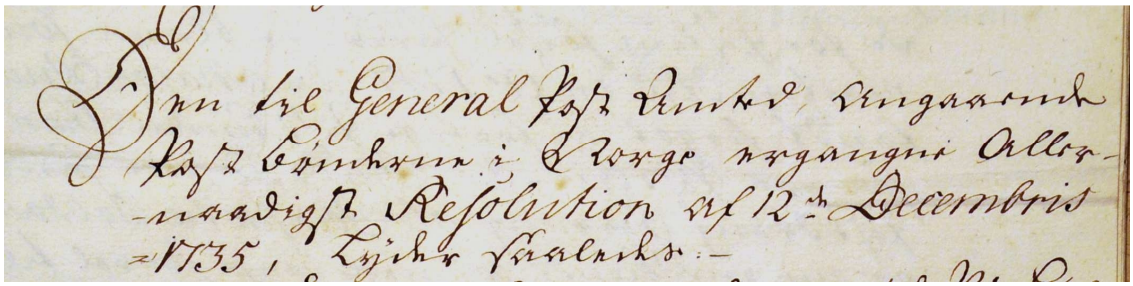

"Høyædle og Velbaarne Høystærede Hr Stift Befalingsmand!

Den til General Post Amted Angaaende Post Bønderne i Norge ergangne Allernaadigste Resolution af 12te Decembris 1735, Lyder saaledes: -

"Vi ville Allernaadigst at de Post Bønder som enten for havende stor Gaards brug eller og for egen Svagheds og uformuenheds skyld, nødvendig behøver Postdrenge, maa have den frihed af Læggene dertil at antage hvem de selv vil og derom kand foreenes med, dog at det ey er nogen allereede enrolleret Soldat, samt at saasnart nogen Postbonde, saadan een Postdreng haver antaget, hand det da strax for Sessionen vedbørende bør anmelde, og da skal saadan een Postdreng, saalenge hand i saamaade hos Postbonden bliver for udskrivelse til Soldat være fri, og om hand i fulde 10 Aar for Postbonden forbliver, da Aldeeles forskaanes for, som Soldat at vorde enrolleret, mens entlediges Hand af Postbondens Tieneste førend bemelte 10 Aar ere forløbne, da bør Hand være pligtig til de endnu øvrige Aaringer som Land Soldat at tienne, ifald Sessionen Hannem dertil døgtig finder. –"

Hvorefter og samtlig Postbønderne i Norge ved bemelte dennem Allernaadigst forundte frihed, som er snart det eeneste de for Postens førsel haver, er bleven soutineret, indtil in Ao 1747 da Major Juul fandt forgot, at fratage Postbonden Stian Olsen paa Postgaarden Kalvild een Hans Postdreng Navnlig Ole Joensen til Soldat, og om endskiøndt vi nogle gange saavel til Majoren som til Postmester Mølmarck, om bemelte Postdrengs løsgivelse, haver skrevet, har det dog intet frugted for Hr Majoren, og nu, da vi ville have een ende paa Sagen, beretter Postmester Mølmarch os endeligen udi skrivelse af 7de Passati, at hand efter megen møye har faaet at viide, at bemelte Ole Joensen er Soldat.Videre haver Hr Obriste Cicignon udi forrige Aar, Ligeledes frataget Postbonden Aanon Tellefsen Lolland een Hans eeneste Søn Navnlig Børgen Aanonsen som hand brugte til Postdreng, og hannem udi Sessionen til Soldat ladet indskrive, som hosfuldte Postbondens Klage samt derover den 16de October a:pr: tager Tingsvidne begge in originals videre forklarer.

Som nu saadan med Postbønderne brugende omgang er gandske stridig imod foranførte Allernaadigste befaling, som end og for Sessionernis Committerende til Allerunderdanigste observation og efterlevelse er vorden bekiendt giort; Saa have vi af Høystærede Hr Stift Befalings Mand tienstlig villet Begiere, at det, Hvorledes det, med disse 2de til Soldat udskrevne Postdrenger haver sig, maatte vorde undersøgt, og Postbønderne som eendeel af det der meest encouragerer dem til Postens skyndige fremførsel, til deres fratagne Postdrenge, saavidt som Allerhøystbemelte Allernaadigst Rescript bevilger, forhiulpen, saasom ifald det ikke skulle skee, og det saaledes maatte komme i brug, at fratage Postbønderne deres drenge til Soldat, ville det maaskee komme dertil, at ikke een af Postbønderne kunde erholde een døgtig Postdreng til Postens førsel, og saaledes usikker om og hvorledes Posten blev befordret.

Vi forseer os til Høystærede Hr Stift Befalings Mand giorde Assistence herudinden een som Sag hvorudi Hans Kongelige Majestets Tieneste Vers[...][1] og hvorefter vi om udfaldet, Høystærede Hr Stift Befalingsmands behagelige Svar vill[...][1] vente.
Vi forbliver med megen Estime
Høytærede Hr Stiftbefalingsmand

Tieneste Bereedvilligste Tienere
sign [...] *N Muller* *P Schrøder*

Kiøbenhavn General Post Amted den 1te Martii Ao 1749

Til Hr Stiftbefalingsmand von Bárner i Christiansand"

[1] *Skåret vekk under åpning av brevet*

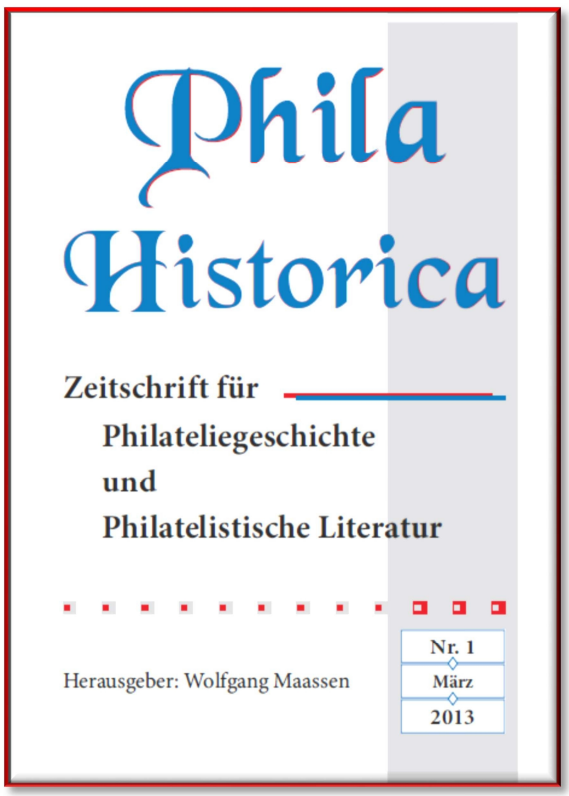

Nytt *stort* tidsskrift, «bare» i nettutgave.

Vi er allerede langt inne i fremtiden, også når det gjelder historie. Første nummer av Phila Historica kom i mars 2013, det neste i mai. Det første nummeret var på 180 sider, det neste på hele 254. Tidsskriftet er for oss som vil vite noe om resten av Europa og er *gratis nedlastbart* som pdf. Omfanget av fremtidige nummer får tiden vise. Om det kommer artikler på flere språk enn *tysk* er uvisst. Filatelitysk er for øvrig nesten til å forstå... Mye av stoffet er hentet fra Maassens arkiv over egne artikler. Egne store illustrasjonsvedlegg er også nedlastbare.

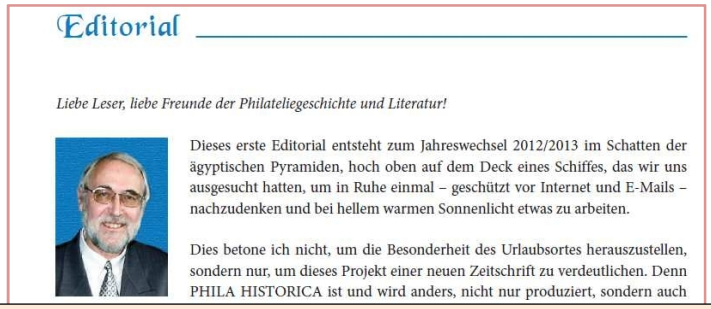

Editorial

Liebe Leser, liebe Freunde der Philateliegeschichte und Literatur!

Dieses erste Editorial entsteht zum Jahreswechsel 2012/2013 im Schatten der ägyptischen Pyramiden, hoch oben auf dem Deck eines Schiffes, das wir uns ausgesucht hatten, um in Ruhe einmal – geschützt vor Internet und E-Mails – nachzudenken und bei hellem warmen Sonnenlicht etwas zu arbeiten.

Dies betone ich nicht, um die Besonderheit des Urlaubsortes herauszustellen, sondern nur, um dieses Projekt einer neuen Zeitschrift zu verdeutlichen. Denn PHILA HISTORICA ist und wird anders, nicht nur produziert, sondern auch

Budstikka fikk automatisk lastet ned nr. 1 på adressen:
http://philcreativ.de/PhilaHistorica/PhilaHistorica_2013_01.pdf

Høfligst er det å henvende seg til redaktøren og be om å bli satt på hans postliste for bladet: w.maassen@philcreativ.de

Wolfgang Maassen meldte ved utgivelsen av nr. 2 at det var mer enn 600 navn (= e-postadresser) på tidsskriftets adresseliste (=gratis abonnenter) og at Nr. 1 da var lastet ned nær 1000 ganger. Plass til mange flere!

Nedenfor en gjengivelse av en internmelding fra **Post Danmark** fra mai i år. Det er visst gått opp for dem at det er **post** brukerne forbinder Posten med.

ÆNDRING AF TITLER I DISTRIBUTION

Distribution har valgt at genindføre titlen som postmester.

Beslutningen er truffet, fordi undersøgelser har vist, at offentligheden ikke forbinder funktionstitlen som distributionschef med Post Danmark. Derimod skaber postmester-titlen med det samme forbindelse til Post Danmarks omdeling af breve og pakker, selv nu fire år efter at distributionschef blev indført.

DIS har derfor valgt at genindføre titlen som postmester, der er unik og med til at tegne et positivt billede af virksomheden i offentligheden.

Titlen som postmester afløser den hidtidige titel som distributionschef og omfatter dermed de 54 chefer, der har ansvar for breve og/eller pakker i et større geografisk område. Erhvervscenterchefer beholder deres hidtidige titel, fordi denne titel opfattes som den mest sigende for funktionen.

Internasjonal, moderne posthistorie :

This guy is sitting outside on his lawn when he sees his blonde neighbour walk outside and check her mailbox. With a confused look on her face, she walks back inside. Five minutes later, the blonde walks outside again to check her mailbox. Seeing that there is nothing in it, she walks back inside her house.

Another five minutes later, the blonde comes back outside to check her mailbox. After watching the blonde check her mailbox 3 times in a row, the guy is pretty curious. When she starts to walk inside again, he asks "What are you doing?"

She says, "My computer keeps telling me that I've got mail."

Behov for å se.

Jeg har mange ganger fremhevet at det for *meg* er viktigere å vite hvorfor et brev er skrevet og hvordan det er skrevet enn hvilke transportmidler som ble brukt underveis fra avsender til mottager.

I forrige nummer av Budstikka skrev Trond om den pengemessige verdi *innholdet* i et brev kan få. Han er også ellers opptatt av at vi ikke skal glemme innholdet.

For de fleste av oss er begrepet «**brev**» faktisk noe diffust. Som samlere av posthistorie vet vi at det før moderne konvolutters tid ikke var et skille. Brevet besto av adressatens navn, titulatur og adresse, om nå den var nødvendig - og en tekst.

Alt for ofte glemmer vi at de konvolutter med frimerker, stempler og påskrifter vi har, bare er en del av forsendelsene. Vi har ikke bruk for innholdet i den sammenhengen *vi* bruker konvoluttens forside og bakside. Ofte har vi heller ikke tilgang.

Betyr det at posthistorikere er sneversynte? Nei, men vi kan ha skylapper og ser ikke annet enn det vi har behov for å se.

På neste side viser Erling Solem oss noe. For ham er det maktpåliggende. Erling er lystsamler, en frimerkesamler og brevsamler som aldri har tenkt seg «å stille ut» eller forske. Kanskje synd det. Ikke bare for ham, men for oss andre..

Per Erik

«Magtpaaliggende»

av Erling Solem

«**Magtpaaliggende**» på dette brevet kunne tolkes som en postal anmerkning, men er selvfølgelig ikke det. Bare et ord for å fortelle mottakeren at dette er «**Viktig**». Det er et alminnelig (?) forretningsbrev fra februar 1870, frankert med **NK 14**; på avsenders ovale stempel er Molde lesbart. Pene poststempler Molde. Innhold er imidlertid datert Chr.sund, noe av det eneste som er lett lesbart. Adressat er byggmester («mångsysslare») **Frantz Ferdinand Schmedling**, bosatt på Strøm i Bruhagen (= Strømmene, Kværnes.) Et alminnelig, rimelig slitt, brettet bruksbrev uten pengeverdi. Men like fullt en del av posthistorien. For å sitere Oddbjørn Salte, som har kommet med forslag til tolkning: ***fyren skriver jo som en gris!*** Det er en smertelig sannhet; brev er blitt *kastet* nettopp fordi mange skrev så stygt at det var ingen grunn til å bevare brevene. Dette har overlevd ved tilfeldigheter. Fortjent?

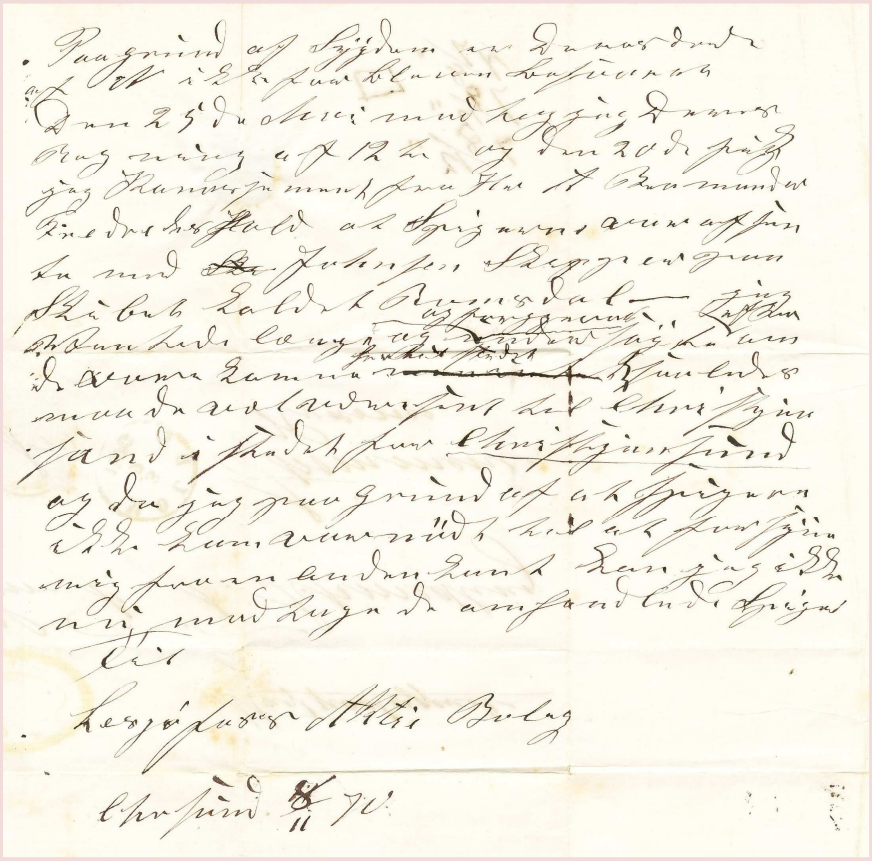

Paagrund af Sygdom er deres ærede af ... ikke forbleven besuaren
Den 25 Mai medtog jeg Deres Regning af 12te og den 20de fikk jeg Kommersement fra Hr A Remunden(?) Fredrikshald at Spigern vare afsent med Johnsen Skipper paa Skibet kaldet Romsdal –
Jeg Ventede længe og forgremmet, under søgte sagen om de vare komne hertil stedet, saaledes maa de vel adressert til Christiansand i stedet for Christiansund og da jeg paa grund af at spigern ikke kom vare nødt til at forsyne mig fra en anden kant kan jeg ikke nu modtage de omhandlende Spiger Til
Lesjöfoss Aktie Bolag Chrsund ?/II 70

Redaktørens lille PS:
Er det egentlig bedre med dagen håndskrift? Hvem lærer i dag å skrive leselig?
I redaktørens tid på realskole inngikk ukentlige diktattimer for å lære håndskrift. *Jeg* skrev den gang også «**som en gris**» ifølge min gamle lærerinne. Det var før form-skriftens gjennombrudd i norsk skole. Senere skrev jeg leselig, da jeg oppdaget at det faktisk var viktig, nesten **maktpåliggende**.

Hva er maktpåliggende her og nå?

At det også for oss som er glad i gamle brev og dokumenter, er vesentlig å skille mellom det vi håper og tror og det vi vet. «Brevet» som vises ovenfor i to deler har kanskje ikke villedet alle, men sikkert noen.

Først og fremst må vi skille mellom utside og innside, kanskje se om håndskriften er den samme. Innsiden her virker slurvet, kunne synes skrevet i affekt. Tanken bør så slå oss. *Er* dette et brev? Nei, antagelig ikke, dette er en kladd, skrevet på ledig plass på et innkommende brev. Ja, jeg har jukset litt her, unnlatt å fortelle at noe papir er borte, kanskje like mye. *Der* har det vært et annet brev. Min oldefar F. F. Schmedling brukte neppe nytt papir til å skrive kladder eller kludre på.

Adressat for brevet han senere skrev, var temmelig sikkert en av byggmesterens spikerleverandører, noe som kan utledes av de nederste linjene i teksten ovenfor.

Det sies stadig at vi skal gå til kilden. Det er bare ikke nok for oss at vi går til kilden, vi må være i stand til å tolke den. Ikke ut fra den tid vi lever i, men ut fra den tid kilden oppsto.

Hvis jeg skulle bruke ovenstående brev som annet enn eksempel i denne artikkelen, så måtte jeg selvsagt ha funnet ut hva alle de impliserte partene het; kort sagt korrekt navn på utskiperen nede i Fredrikshald og på mottaker av det brevet dette var kladd til. Jeg måtte også ha funnet seilruten for *Romsdal* i 1869/1870, for står det nå romertall II eller 11 i kladden? *Gikk* denne frakteskuta innom både Kristiansand og Kristiansund?

Regnskaper for de enkelte firmaer eksisterer selvsagt ikke, hvor stor spikersending det dreide seg om er forsvunnet i historien, selv om det finnes mange spikre i behold i de hus og kirker gamle Schmedling bygget. Der er likevel å trekke *spigern* for langt ut. Men kanskje ikke så ufortjent at denne papirlefsen overlevde?

En «opfordring» og litt til av Trond Schumacher

Vinteren 1882 ble de nordlige delene av landet vårt hjemsøkt av noen av de verste orkanene 'i manns minne'. Den vedlagte oppfordringen om bidrag fra almenheten til gjenoppbyggingen og hjelp til de nødlidende gir et realistisk bilde av forholdene i de raserte områdene :

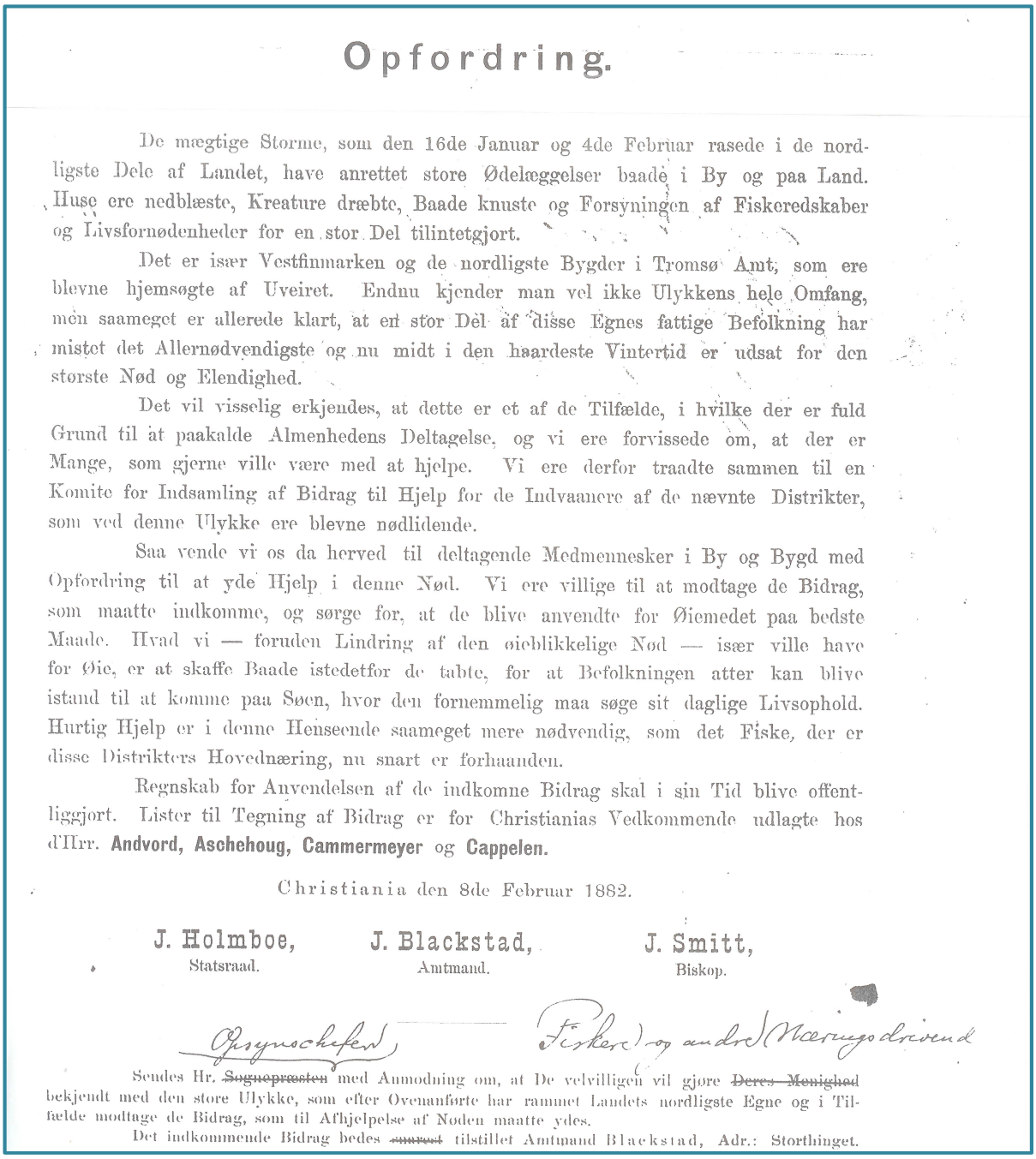

Opfordring.

De mægtige Storme, som den 16de Januar og 4de Februar rasede i de nordligste Dele af Landet, have anrettet store Ødelæggelser baade i By og paa Land. Huse ere nedblæste, Kreature dræbte, Baade knuste og Forsyningen af Fiskeredskaber og Livsfornødenheder for en stor Del tilintetgjort.

Det er især Vestfinmarken og de nordligste Bygder i Tromsø Amt, som ere blevne hjemsøgte af Uveiret. Endnu kjender man vel ikke Ulykkens hele Omfang, men saameget er allerede klart, at en stor Del af disse Egnes fattige Befolkning har mistet det Allernødvendigste og nu midt i den haardeste Vintertid er udsat for den største Nød og Elendighed.

Det vil visselig erkjendes, at dette er et af de Tilfælde, i hvilke der er fuld Grund til at paakalde Almenhedens Deltagelse, og vi ere forvissede om, at der er Mange, som gjerne ville være med at hjelpe. Vi ere derfor traadte sammen til en Komite for Indsamling af Bidrag til Hjelp for de Indvaanere af de nævnte Distrikter, som ved denne Ulykke ere blevne nødlidende.

Saa vende vi os da herved til deltagende Medmennesker i By og Bygd med Opfordring til at yde Hjelp i denne Nød. Vi ere villige til at modtage de Bidrag, som maatte indkomme, og sørge for, at de blive anvendte for Øiemedet paa bedste Maade. Hvad vi — foruden Lindring af den øieblikkelige Nød — især ville have for Øie, er at skaffe Baade istedetfor de tabte, for at Befolkningen atter kan blive istand til at komme paa Søen, hvor den fornemmelig maa søge sit daglige Livsophold. Hurtig Hjelp er i denne Henseende saameget mere nødvendig, som det Fiske, der er disse Distrikters Hovednæring, nu snart er forhaanden.

Regnskab for Anvendelsen af de indkomne Bidrag skal i sin Tid blive offentliggjort. Lister til Tegning af Bidrag er for Christianias Vedkommende udlagte hos d'Hrr. **Andvord, Aschehoug, Cammermeyer** og **Cappelen.**

Christiania den 8de Februar 1882.

J. Holmboe, Statsraad. J. Blackstad, Amtmand. J. Smitt, Biskop.

Opsynschefen Fiskere og andre Næringsdrivend

Sendes Hr. ~~Sognepræsten~~ med Anmodning om, at De velvilligen vil gjøre ~~Deres Menighed~~ bekjendt med den store Ulykke, som efter Ovenanførte har rammet Landets nordligste Egne og i Tilfælde modtage de Bidrag, som til Afhjelpelse af Nøden maatte ydes.

Det indkommende Bidrag bedes ~~snarest~~ tilstillet Amtmand Blackstad, Adr.: Storthinget.

Figur 1: Plakat fra "Komite for Indsamling af Bidrag til Hjelp for de Indvaanere af de nævnte Distrikter, som ved denne ulykke ere blevne nødlidende

Som det fremgår av plakaten, var det fiskeværene på Vestfinnmarkkysten som ble kraftigst rammet. Slik som fiskeværet Galten på utsiden av Sørøya. Den 23. januar 1882, en uke etter den første kraftige orkanen, kunne daværende væreier, handelsmann og poståpner August Ferdinand Schumacher (min tippoldefar) innberette til postmesteren i Tromsø:

> «*Herved indberættes Postkontoret om, at dette Postaabneriets Inventarium, nemlig Brevvægt og Pakkepoststempel, er gaaet tabt, idet Huset hvor disse Sager opbevaredes (Kramboden) er blæst på Søen. Ærbødigst A. Schumacher.*
>
> *P.S. Ved samme Uheld tabtes 250 Frimærke/10 øres som jeg i sidste Høst indløste hos Postaabneren i Sandø, da han ikke havde Raad til at overtage dem privat efter Quartalets Udtak, er der Anledning til, uden alt for stort Bryderi, at faa disse 250 stk 10 øres Frimærker erstattede af Postkontoret?A.*"

Det hører for øvrig med til historien at Stortinget den 16. juni 1882 bevilget 150.000 kroner disponert til rentefrie lån til de 53 husstandene som hadde lidd størst tap ved orkanene. Væreieren i Galten, August F. Schumacher, ble tilstått et lån på 10.000 kroner.

Det var i forbindelse med gjenoppbyggingen av stedet etter orkanen, at Galten fikk utlevert sitt første datostempel med montert kassasjonsapparat, et såkalt hull-stempel. Dette er det eneste stempel av denne typen fra Finnmark fylke. Stempelet ble levert fra gravør Throndsen den 28. april 1882, og videresendt fra Christiania 2. mai 1882 til postmesteren i Tromsø.

Figur 2. Galten hullstempel på NK 53 II, i bruk fra 1882 til 1897

Tromsø var på denne tiden overordnet postkontor til poståpneriet i Galten. Kassasjonsstempelet bestod av runde piper, montert to over og to under foran første siffer i dato og tilsvarende to over og to under etter siste siffer i årstallet (Fig. 2). Stempelet ble innsendt til reparasjon i oktober 1897. Reparasjonen besto i å fjerne kassasjons-apparatet og sette inn 3 nye siffer-hjul til et nytt 2-ringsstempel uten tverrbjelker.

Kjente navn. Det var ingen «hvem-som-helst» politikere som var underskrivere av plakaten på forrige side. Bak de «anonyme» fornavnene og titlene var tre av **Finmarken**s fremste embetsmenn og politikere:

- *Statsråd **Jens Holmboe*** (1821-91) fra Tromsø hadde vært amtmann i Finmarkens Amt 1866-74. I årene 1874-84 var han statsråd i forskjellige departementer (fradømt stillingen ved riksrettssaken i 1884). Ble valgt til Stortinget fra byene i Finmarken i 1886.
- *Amtmann **Johan Blackstad*** (1832-1904) hadde etterfulgt Holmboe som amtmann (1874-82). Han var stortingsmann fra byene i Finmarken 1880-85. Senere dommer og riksadvokat.
- *Biskop **Jacob Sverdrup Smitt*** (1835-1899). Var biskop for Tromsø Stift 1876-85, deretter i Kristiansand. Stortingsrepresentant fra Tromsø, Bodø og byene i Finmarken 1874-82, lagtingspresident 1880-82.

«d'Hrr. Andvord, Aschehoug, Cammermeyer og Cappelen» var Christianias ledende papirhandler Sevald Theodor **Rich**ard **Andvord** (1839-1913) og de tre bokhandlerne **Hieronimus Aschehoug, Albert Cammermeyer** (1828-93) og **Jørgen Wright Cappelen** (1857-1934).

De tre politikerne var raskt ute med sin oppfordring, bare 4 døgn etter den siste av de to store orkanene.
Når det gjelder Tronds tippoldefar, vet vi fra litteraturen at han mistet flere hus på sjøen og det meste av vinterforsyningene.

FakeBase

Budstikka har lovet å presentere noen hjemmesider. Dagens side er dessverre ikke så mye brukt som den burde. Den kan ses som viktig supplement til f.eks. www.frankering.com for seriøse samlere til å spre viten om «den onde» verden vi lever i.

www.fakebase.dk har noen få trofaste bidragsytere som legger inn objekter funnet på internett og som selges som noe annet enn de er. I den utstrekning det er mulig, forteller de selger sannheten om objektene og ber om at de trekkes tilbake fra salg. Noen ganger med hell, som regel når selger er i god tro. Andre ganger forgjeves. Norske posthistorikere og andre samlere kan/bør legge inn det vi kjenner av dubiøse merker og ikke minst av falskstemplinger.

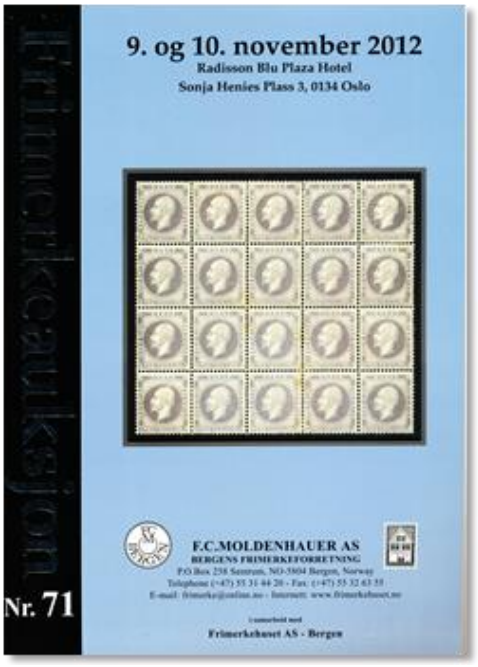

72. auksjon 8. og 9. november 2013

84. auksjon 6. og 7. desember 2013

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

Frimerkehuset AS
Kjell Germeten A/S
Engers Frimerker
SKANFIL A/S

Norsk Posthistorisk Selskap
takker for bidragene.

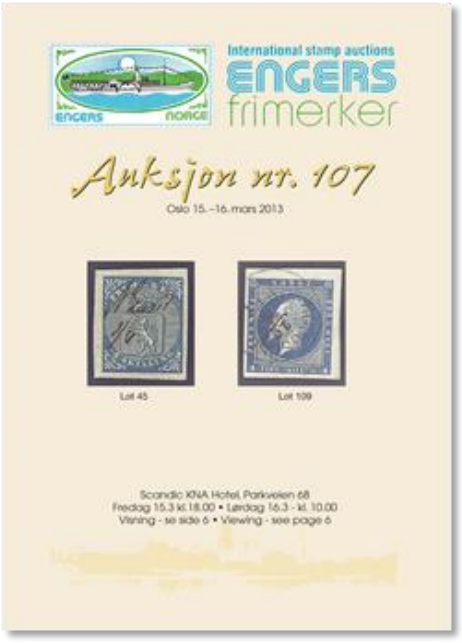

108. auksjon 18. og 19. oktober 2013

184. auksjon 11. og 12.oktober 2013